

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Obchodní politika Evropské unie

Kamila Blažková

**Bakalářská práce
2018**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kamila Blažková**
Osobní číslo: **E14050**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a cel-
níky**
Název tématu: **Obchodní politika Evropské unie**
Zadávací katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je analýza společné obchodní politiky Evropské unie, její vývoj a současný stav. Analyzován bude vnitřní trh, jednotlivé nástroje společné obchodní politiky uvnitř členských zemí a bude posouzena jejich efektivita. Výstupem práce bude evaluace fungování jednotlivých složek vnitřního trhu a obchodní politiky EU jako celku.

Osnova:

- Vymezení základních pojmů
- Rešerše odborné literatury a jiných pramenů
- Analýza vývoje a současného stavu obchodní politiky Evropské unie
- Zhodnocení jednotlivých složek vnitřního trhu a obchodní politiky EU jako celku

Rozsah grafických prací: –

Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- FIALA, P., PITROVÁ, M. Evropská unie. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.
- FOJTÍKOVÁ, L., LEBIEDZIK, M. Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-939-9.
- MOLLE, W, T.M. The economics of European integration: theory, practice, policy. 4th ed. Aldershot: Ashgate, 2001. ISBN 0-7546-2195-2.
- SVOBODA, P. Úvod do evropského práva. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-334-9.
- ŠLOSARČÍK, I., KASÁKOVÁ, Z. Instituce Evropské unie a Lisabonská smlouva. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3567-2.
- TÝČ, V. Základy práva Evropské unie pro ekonomy. 6., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-60-8.

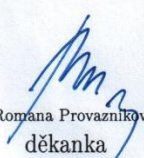
Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Ivana Mandysová, Ph.D.

Ústav správních a sociálních věd

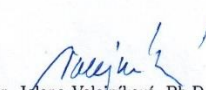
Datum zadání bakalářské práce: 1. září 2017

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2018

doc. Ing. Romana Provozničková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2017

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9 /2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 29. 6. 2018

Kamila Blažková

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu práce paní Ing. Ivaně Mandysové, za její odborné rady, věcné připomínky a vstřícnost při zpracování této bakalářské práce.

Poděkovat bych chtěla i své rodině a přátelům, kteří mě podporovali po celou dobu mého studia.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá obchodní politikou Evropské unie. Definiuje pojmy: společná obchodní politika, orgány Evropské unie, vnitřní trh a nástroje společné obchodní politiky. Analyzuje vývoj a současný stav obchodní politiky Evropské unie a rovněž analyzuje vnitřní trh prostřednictvím dat čerpaných z Eurostatu. Dále představuje jednotlivé nástroje společné obchodní politiky uvnitř členských zemí a posuzuje jejich efektivitu. Tato práce také hodnotí fungování jednotlivých složek vnitřního trhu a obchodní politiky Evropské unie jako celku.

KLÍČOVÁ SLOVA

Společná obchodní politika Evropské unie, Evropská komise, nástroje společné obchodní politiky, digitální jednotný trh, vnitřní trh, zboží

TITLE

Trade policy of the European Union

ANNOTATION

Blažková, K. Commercial policy of the European Union. Bachelor thesis. Pardubice: University of Pardubice in Pardubice. 2017.

This bachelor's thesis deals with the trade policy of European Union and defines the concepts of: Common trade policy, institutions of the European Union, the internal market and instruments of the common trade policy. It analyzes the evolution and current state of the EU's trade policy and also internal market through data acquired from Eurostat. Further it presents various instruments of the common trade policy within Member States and evaluates their effectiveness. This work also reviews the functioning of the various components of the internal market and the trade policy of the European Union as whole.

KEYWORDS

Common trade policy of the European Union, European Commission, instruments of the common trade policy, digital single market, internal market, goods

OBSAH

ÚVOD	9
1 SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA EU	10
1.1 Vývoj společné obchodní politiky EU	10
1.2 Realizace SOP	11
1.2.1 Evropská komise	12
1.2.2 Rada EU	14
1.2.3 Evropský parlament	15
1.2.4 Evropská rada	15
2 VNITŘNÍ TRH	16
2.1 Vnitřní trh a jeho cíle.....	17
2.2 Hospodářská soutěž	18
2.3 Volný pohyb zboží	18
2.4 Volný pohyb služeb	18
2.5 Volný pohyb kapitálu	19
2.6 Volný pohyb osob.....	19
3 NÁSTROJE OBCHODNÍ POLITIKY	20
4 ANALÝZA VNITŘNÍHO TRHU, JEDNOTLIVÝCH NÁSTROJŮ SPOLEČNÉ OBCHODNÍ POLITIKY A POSOUZENÍ JEJICH EFEKTIVITY	21
4.1 Analýza vnitřního trhu.....	21
4.1.1 Trh zboží uvnitř EU	21
4.1.2 Trh služeb uvnitř EU.....	24
4.1.3 Trh kapitálu uvnitř EU	26
4.1.4 Pohyb pracovních sil uvnitř EU	28
4.2 Jednotný digitální trh – perspektiva vývoje jednotného trhu EU	31
4.2.1 Dosažené výsledky jednotného digitálního trhu	32
4.3 Analýza jednotlivých nástrojů a posouzení jejich efektivity.....	34
5 ZHDNOCENÍ DOSAVADNÍHO VÝVOJE JEDNOTNÉHO VNITŘNÍHO TRHU EU A OBCHODNÍ POLITIKY	38
5.1 Přínosy a negativa jednotného trhu	38
5.2 Výsledky a bariéry rozvoje jednotného evropského trhu dopadající na obchodní politikou	39
ZÁVĚR	43
POUŽITÁ LITERATURA	45

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Graf podílu evropského vnitřního exportu zboží na HDP celé EU mezi lety 1995 až 2016 (v %)	22
Obrázek 2: Graf vnitřního trhu zboží podle jednotlivých členských států v roce 2015 (v %)	23
Obrázek 3: Graf exportu států EU v rámci vnitřního trhu v roce 2017 (v mld. EUR)	24
Obrázek 4: Graf importu států EU v rámci vnitřního trhu v roce 2017 (v mld. EUR)	24
Obrázek 5: Graf podíl evropského vnitřního exportu služeb na HDP celé EU mezi lety 1995 až 2016 (v %)	25
Obrázek 6: Graf vnitřní trhu služeb podle jednotlivých členských států v roce 2015 (v %)	25
Obrázek 7: Graf podíl přímých zahraničních investic v rámci EU na HDP celé EU mezi lety 1995 až 2013 (v %)	27
Obrázek 8: Graf vývoje podílu pracovníků z ostatních zemí EU na celkové zaměstnanosti v hostitelském členském státě 1998 až 2016 (v %)	29
Obrázek 9: Graf podílu pracovníků ze zemí EU na celkové zaměstnanosti v hostitelské zemi 2015 (v %)	29
Obrázek 10: Graf podílu remitencí uvnitř EU na unijním HDP od roku 2004 do 2015 (v %)	30
Obrázek 11: Graf průměru remitencí v rámci EU jako podíl na HDP jednotlivých členských států v roce 2013	31

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
EHS	Evropské hospodářské společenství
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
EURATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
DG-GROW	Generální ředitelství pro vnitřní trh, průmysl, podnikání a malé a střední podniky
DG-TRADE	Generální ředitelství pro obchod
DG-TAXUD	Generální ředitelství pro daně a celní unii
GŘ	Generální ředitelství
HDP	Hrubý domácí produkt
IKT	Informační a komunikační technologie
LS	Lisabonská smlouva
PZI	Přímé zahraniční investice
ŘS	Římské smlouvy
SOP	Společná obchodní politika
VB	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
ŽP	Životní prostředí

ÚVOD

Tato bakalářská práce pojednává o obchodní politice Evropská unie (dále jen EU), která na základě společné obchodní politiky (dále jen SOP) integruje členské státy EU, a ty společně vytvářejí úspěšně mírovou a demokratickou Evropu, neustále směřující k rozvíjení obchodních vztahů a lepších obchodních podmínek, vedoucí k hospodářskému růstu. Již nyní bychom EU měli považovat za jednoho z největších obchodních partnerů na světě.

Záměrem této bakalářské práce je prozkoumat SOP EU, její vývoj a současný stav. Dalším záměrem je analyzovat vnitřní trh, zjistit jednotlivé nástroje SOP uvnitř členských zemí a posoudit jejich efektivitu sledováním hodnověrných zpráv a dostupných údajů Eurostatu.

První kapitola souhrnně popisuje SOP a její vývoj. Čtenář bude seznámen se základními událostmi EU, neboť během dlouhé doby své existence si EU prošla značným vývojem. Tato kapitola je doplněna o instituce EU, v nichž má každý členský stát svého zástupce, který rozhoduje při jednání EU ve společném zájmu.

V druhé kapitole jsou vypsány základní pojmy související s vnitřním trhem, s jeho samotným rozmachem a čtyřmi svobodami v rámci EU.

Třetí kapitola je soustředěna na nástroje SOP.

Kapitola čtvrtá – praktická část analyzuje vnitřní trh, blíže pak trh zboží, služeb, kapitálu a pracujících osob uvnitř EU. Dále pojednává o novodobém jednotném digitálním trhu, o jeho stanovisku, o vývoji jednotného trhu EU a o jeho již dosažených rezultátech. Tuto kapitolu uzavírá analýza jednotlivých nástrojů SOP a posouzení jejich efektivitu.

Pátá kapitola hodnotí dosavadní vývoj jednotného vnitřního trhu EU. Zabývá se přínosy a negativa jednotného trhu. Nakonec pojednává o výsledcích a bariérách rozvoje jednotného evropského trhu.

1 SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA EU

Od počátku SOP po podobu dnešního trhu, tak jak ho známe, si jeho existence prošla několikanásobným vývojem. V této kapitole je popsán postupný vývoj SOP, její provádění a současný stav.

1.1 Vývoj společné obchodní politiky EU

Níže jsou vypsány zásadní události ve vývoji SOP vzestupně podle data, jak se stala.

- 1951 – došlo k podpisu Pařížské smlouvy, ta založila Evropské sdružení uhlí a oceli (dále jen ESUO), její platnost nastala v polovině roku 1952 a trvala 50let
- 1957 – podpis ŘS, v platnost vstoupily v roce 1958, založily Evropské hospodářské společenství (EHS) a Evropské společenství pro atomovou energii (dále jen EURATOM)
- 1965 – podpis slučovací smlouvy o sjednocení orgánů EHS, ESUO a EURATOMu v Evropské společenství (dále jen ES), v platnost vstoupila v polovině roku 1967
- 1968 – v polovině tohoto roku byl zahájen chod celní unie (o 1 rok 6 měsíců dříve, než minily ŘS), to obnášelo odstranění výběru cel na vnitřních hranicích ES a na vnějších hranicích uplatnění společného celního sazebníku
- 1973 – ES se rozšířilo (o Dánsko, Irsko a Spojené království Velké Británie a Severního Irsku (dále jen VB))
- 1981 – proběhlo druhé rozšíření ES (Řecko)
- 1985 – byla podepsána Schengenská dohoda, vytvářející plán členských zemí pro postupně uvolňující pohyb jejich občanů přes vnitřní hranice
- 1985 – vydaný dokument Bílá kniha
- 1986 – třetí rozšíření ES (Portugalsko a Španělsko)
- 1986 – podepsán Jednotný evropský akt (dále jen JEA). Doplňující ŘS o vnitřní trh, o rok později vstoupil v platnost
- 1990 – dojednaná Schengenská prováděcí úmluva, upřesnění Schengenské dohody
- 1992 – podepsána Maastrichtská smlouva, vstoupila v platnost ke konci roku 1993, smlouva představující EU (tři pilíře) a zakládající Hospodářskou a měnovou unii
- 1992 – signatura dohody o vytvoření Evropského hospodářského prostoru mezi ES a státy Evropského sdružení volného obchodu s platností od roku 1994
- 1993 – vznik EU a Jednotného vnitřního trhu
- 1995 – rozšíření EU dalšími zeměmi (Finsko, Rakousko a Švédsko)
- 1997 – podpis Amsterodamské smlouvy, v platnost vstoupila k polovině roku 1999
- 2001 – podpis smlouvy z Nice, platná v roce 2003

- 2002 – hotovostní měna euro vložena do oběhu
- 2004 – velké rozšíření EU (ČR, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko)
- 2007 – EU se dále rozšiřuje (Bulharsko a Rumunsko)
- 2007 – podepsaná Lisabonská smlouva (dále jen LS), platná od počátku roku 2009, zrušila pilířovou soustavu EU a posílila rozhodovací funkce orgánů EU
- 2013 – prozatím došlo k poslednímu rozšíření EU (Chorvatsko) [19] [54]

V roce 1957 byly podepsány ŘS a vznikla tak dvě nová společenství EURATOM a EHS. EURATOM střežil množství výroby a pohyb jaderných produktů na společném trhu, podobně jako ESUO, to se ovšem jednalo o uhelné a ocelové produkty. EHS směřovalo ke splnění rozšiřující vize, týkající se volného obchodování se zbožím a ekonomické spolupráce ve společenství.

Celní unie přivodila častější obchody mezi členskými státy. To zpevňovalo vzájemné vztahy, ale odlišná měna jednotlivých států vzbuzovala jisté pochybnosti v nezávaznosti směnných kurzů. Pohyblivé směnné kurzy narušovaly stabilitu společného trhu, a tak odstrašovaly podniky i domácnosti od přeshraničních ekonomických aktivit. ŘS se o společné měnové politice nezmiňovaly, protože dřívější měnový systém byl stabilní. Později v 70. letech ropné šoky a devalvace přiměla ES zahrnout měnovou politiku do svého systému pro důvěrné rozvíjení přeshraničních obchodních vztahů. Zavedení měnové politiky záměrně vedlo k řízené měnnosti směnných kurzů a ke snížení inflace.

Maastrichtská smlouva (1992) představovala EU ve třech pilířích. První pilíř ES podporoval spolehlivý vývoj vnitřního trhu. Cílem bylo zajišťovat bezproblémové obchodování na vnitřním trhu. Rozsah působnosti SOP se neustále vyvíjel a zdokonaloval se ve sjednocování členských zemí. Důkazem je toho dosažení jednotného vnitřního trhu, který je hlouběji rozebrán v druhé kapitole. K vnitřnímu trhu bylo úkolem Maastrichtské smlouvy zavést hospodářskou a měnovou unii, protože jedině sblížení měnových politik jednotlivých států vede k účinnému a ustálenému vnitřnímu trhu.

1.2 Realizace SOP

Členské státy vytvořením jednotného subjektu delegovaly svou rozhodovací pravomocí na své zástupce na nadnárodní úrovni při jednání v obchodních věcech. Instituce Evropská komise (dále jen EK), Evropská rada, Rada EU a Evropský parlament (dále jen EP) jsou níže popsány, co se týče jejich funkce, různorodého složení, pravomocí a postupů při řízení obchodní politiky. Regulace SOP EU je plně v jejich kompetenci. V důsledku toho jsou pak

rozhodnutí a nařízení, které vydaly, plně vymahatelné v jednotlivých členských státech, včetně naplnění mezinárodních závazků, které jménem členských států uzavřely.

Pak ještě Evropský soudní dvůr svými rozsudky odstranil bránící bariéry a podpořil tak rozvoj vnitřního trhu. Hospodářský a sociální výbor spolupracuje s EK, Radou EU a EP, zkoumají navržené legislativy a vyjadřují k nim svůj postoj. Pro spravedlivé provádění obchodní politiky je žádoucí zajišťovat dodržování spravedlivých podmínek mezi zeměmi, aby nedošlo k porušení hospodářské soutěže ze strany podniků nebo států. Dodržování pravidel hospodářské soutěže drží nad spotřebiteli ochrannou ruku a celkově zajišťuje spolehlivé fungování obchodní politiky.

1.2.1 Evropská komise

EK je stabilním orgánem EU, scházející se každý týden. Počet komisařů je roven počtu členských zemí z toho každý komisař působí a zodpovídá za určitý obor. Sleduje hospodářské a sociální stavy a pro jejich vylepšení pokládá návrhy nařízení Radě EU, ta rozhodne a podle jejího rozhodnutí EK reaguje, sleduje uplatňování právních předpisů EU a může zahájit řízení pro nesplnění povinností proti zemím EU, které je nedodržují nebo je také EK adresátem stížností účastníků, kteří se cítí být dotčeni při porušování ochrany hospodářské soutěže a případně poté rozhoduje o sankcích. Dále EK informuje EP o novinkách a soudobosti obchodní politiky EU, ochraňuje hospodářskou soutěž, spolupracuje s poradními výbory o vývoji a směru činnosti obchodní politiky EU – ročně vydává zprávu, a ještě jedná za členské státy. EK má na starosti praktickou aplikaci již dohodnutých principů SOP, zastupuje EU v rámci této politiky na mezinárodní úrovni a zároveň na základě pověření Rady EU, připravuje a uzavírá na mezinárodní úrovni i nové dohody týkající se SOP. Sleduje fungování jednotného trhu a vytváří hodnocení a klíčové zprávy. Zabývá se také bariérami obchodu, kdy nové nebo měnící se technické předpisy v různých zemích mohou vytvořit zbytečné a neodůvodněné technické překážky obchodu. Nesrovnalosti mezi pravidly výrobků mohou uložit vyvázejícím podnikům dodatečné náklady a omezit obchod mezi EU. Cílem EK je zabránit vytváření těchto překážek a pomoci podnikům volně obchodovat v EU i mimo ni.

Jednotný trh EU představuje 500 milionů spotřebitelů a 21 milionů malých a středních podniků. Hlavním cílem EK v této oblasti je zajistit volný pohyb zboží na trhu a stanovit bezpečnostní normy pro spotřebitele a ochranu ŽP. Evropskou komisí zřízené Fórum jednotného trhu shromažďuje zúčastněné strany, aby prozkoumaly stav jednotného trhu, a tak přispívají k hodnocení efektivity politik EK. [2]

V současnosti se EK zabývá vytvořením podmínek pro plně funkční digitální jednotný trh. EK přijala strategii k dokončení jednotného digitálního trhu, který se zaměřuje na normy a interoperabilitu v oblasti informační a komunikační technologie (dále jen IKT), modernizaci prosazování práv duševního vlastnictví, veřejné zakázky v oblasti IKT, spolupráci a elektronického obchodování. [9]

V současné době se dovršením integrace vnitřního trhu EU a jeho harmonizací zabývá v Evropské komisi 5 komisařů, specificky pak Generální ředitelství pro vnitřní trh, průmysl, podnikání a malé a střední podniky (Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs dále jen DG GROW).

1.2.1.1 Generální ředitelství pro vnitřní trh, průmysl, podnikání a malé a střední podniky

DG-GROW je útvarem EK odpovědným za dokončení vnitřního trhu zboží a služeb. Jeho úkolem je podpora podnikání a růstu snížením administrativní zátěže malých podniků, usnadnění přístupu k financování malých a středních podniků a podpora přístupu společností na evropské úrovni na světové trhy. [45] Kromě toho se zabývá regulací v oblasti ochrany a prosazování práv průmyslového vlastnictví, koordinací postoje a jednání EU v mezinárodním systému práv duševního vlastnictví a angažuje se v pomoci při aplikaci duševního vlastnictví.

DG-GROW sídlí v Bruselu a zaměstnává přibližně 1400 zaměstnanců pod politickým vedením komisařky Elžbiety Bieńkowské. GŘ je řízeno generálním ředitelem Lowri Evansem. Pod vedením prezidenta EK Jean-Clauda Junckera spolupracuje GŘ na dosažení průřezových cílů, které mají na starosti místopředsedové EK. DG-GROW se podílí na práci následujících projektových týmů v rámci EK:

- zaměstnanost, růst, investice a konkurenceschopnost,
- digitální jednotný trh,
- energetická unie,
- euro a sociální dialog,
- lepší právní předpisy a interinstitucionální záležitosti a
- rozpočet a lidské zdroje.[45]

1.2.1.2 Generální ředitelství pro obchod

Generální ředitelství pro obchod (Directorate General for Trade dále jen DG-TRADE) řídí, spravuje a jedná v rámci SOP mimo EU. Podporuje dosažitelnost exportů do třetích zemí z evropského trhu, a naopak také dostupnost importů z třetích států do evropského trhu. V průběhu zahraničního obchodu DG-TRADE zabezpečuje oprávněné kroky a samotný účinek

obchodu. Dohlíží na hospodářskou politiku, rozvoj a také na ŽP EU. Nejčastější a nejpočetnější obchodní partner EU je Čína. Komisařkou švédské národnosti pro zahraniční obchod je Cecilia Malmström.

DG-TRADE je zaměřena na priority EK, jimiž jsou:

- zaměstnanost, růst, investice a konkurenceschopnost,
- digitální jednotný trh,
- energetická unie a podnebí,
- volný obchod mezi EU a USA a
- EU jako globální aktér.[47]

1.2.1.3 Generální ředitelství pro daně a celní unii

Generální ředitelství pro daně a celní unii (Directorate-General for Taxation and Customs Union dále jen DG-TAXUD) působí daněmi v rámci EU a celní unii jako opatřením pro ochranu vnějších hranic EU vůči třetím státům. Dovozní cla na komodity importované ze třetích zemí a ostatní podmínky jsou uvedeny v internetovém tarifu Společenství (TARIC), který je v rámci ČR a dalších členských států umístěn na portálech celní správy jednotlivých členských států. Právní akty vztahující se na TARIC jsou dostupné například na portále EK. Aktuálními tématy diskuzí tohoto GŘ jsou zákonné daně za digitální služby a řádné definice pojmů týkajících se právě digitálních služeb. Na pozici komisaře pro daně a celní unii stojí Francouz Pierre Moscovici.

DG-TAXUS se zúčastňuje těchto prvenství EK:

- vnitřní trh,
- jednotný digitální trh a
- hospodářskou a měnovou unii. [11]

1.2.2 Rada EU

Pojmenovaná také jako Rada ministrů. Tvoří ji ministři ze všech členských zemí EU. Scházejí se ti, jejichž oborem je oblast aktuálně řešené problematiky. Vykonává zákonodárnou činnost EU, uvádí v soulad hospodářskou politiku EU, akceptuje návrhy předpisů EK, při rozhodování se radí s EP a při hlasování rozhoduje kvalifikovanou většinou, s výjimkou případů zavedení konečných antidumpingových a vyrovnávacích opatření, kde postačuje většina prostá. Rada EU přijímá základní rozhodnutí o směřování a způsobu fungování SOP. Společně s EK vydávají rozhodnutí a nařízení, včetně plnění mezinárodních závazků, které jsou v jednotlivých státech plně vymahatelné.

1.2.3 Evropský parlament

Je důležitým účastníkem konzultací zákonodárného procesu a zastupuje obyvatele členských států. [18] Hlavní úloha EP spočívá v tom, že schvaluje všechny obchodní mezinárodní závazky, které jsou prostřednictvím EK dohodnuté.

1.2.4 Evropská rada

Evropská rada pracuje ve složitých případech nadnárodní spolupráce EU, na programu EU udává její politický směr a případně ustanovuje kandidáty do funkce orgánů institucí EU. [16] Skládá se z prezidentů a předsedů vlád členských států a předsedy EK.

2 VNITŘNÍ TRH

Vnitřní trh je výsledkem vývoje celní unie, již ŘS (1957) stanovily cíl, vytvořit společný trh členských zemí. Významný dokument Bílá kniha (1985) obsahoval popis vypořádání se s třemi nejzásadnějšími bariérami, bránící dokončení vnitřního trhu, jimiž byly:

- Daňové – rozdílné sazby nepřímých daní komplikovaly obchodování mezi členskými státy, a to nabádalo ke zdoluhavým kontrolám i na vnitřních hranicích.
- Fyzické – převážené osoby a zboží podléhaly kontrolám na vnitřních hranicích.
- Technické – obsáhlé a odchylné nařízení jednotlivých členských států, stěžovaly na společném trhu volný pohyb zboží, služeb a osob.

Jednotný evropský akt (1987) rozšířil ŘS a stanovil významnost dosažení vnitřního trhu. Samotné docílení existence vnitřního trhu trvalo dlouhou dobu – datované je k 1. 1. 1993. Je nepochybné, že proces byl komplikovaný a zdoluhavý. Docílení existence vnitřního trhu je myšleno jako přijetí a dosažení návrhů z dokumentu Bílé knihy. Nešlo totiž o splnění úkolu, ale o zahájení procesu a fungování vnitřního trhu, který se neustále vylepšuje, protože na vnitřní trh má vliv spousta faktorů.

Takovými faktory mohou být finanční nebo hospodářská krize, změna klimatu, stárání obyvatel, zásobování anebo změny v legislativě. [3]

Vnitřní trh představoval eliminaci kontrol na vnitřních hranicích a zákaz diskriminace – žádné omezování v usazování podnikatelů v jiném členském státě, uznávání absolventských osvědčení na celém území vnitřního trhu a přijímání zboží z jiného členského státu. Tím došlo i k volnosti poskytování služeb, byl umožněn přístup k veřejným zakázkám všech členských států, a i kapitál se mohl volně přesouvat v rámci vnitřního trhu. Vývoj vnitřního trhu se posléze pozitivně projevil na růstu HDP, to je graficky vykreslené v praktické části.

Pozdější provedení společné měny euro vytvořilo důvěrnější prostředí zapojených zemí v oblasti měnových kurzů a obzvláště ve volném pohybu kapitálu, protože společná měna udávala přehlednější srovnání cen a tím pádem i jistotu, než tomu bylo před zavedením společné měny. [24]

Vzrůstajícím fungováním vnitřního trhu se přišlo i na negativní elementy ve výkonu evropské ekonomiky. Ekonomické a sociální systémy členských zemí EU nebyly na takové vzrůstající postupy nachystané. Prudký nárůst úmyslné produktivity a zaměstnanosti byl ovlivněn otevřenou ekonomikou vnitřního trhu. Vnitřní trh dále prohlubovaly nově připojené země. Jejich podniky se přizpůsobily, ovšem objevily se nedostatky legislativy vnitřního trhu. Orgány EU tak zjednodušily legislativu vnitřního trhu a stále se snaží o jeho přehlednost.

Evropský vnitřní trh nebo společný trh je jednotný trh, který usiluje o zaručení volného pohybu zboží, kapitálu, služeb a pracovní síly – „čtyři svobody“ – v rámci EU. Dříve často používané pojmy „společný trh“ nebo „jednotný trh“, se po vydání LS užívá jednotný pojem „vnitřní trh“. Terminologie vnitřního trhu se tak uvedla do souladu.

Trh zahrnuje 28 členských států EU a byl rozšířen prostřednictvím Dohody o Evropském hospodářském prostoru také (s určitými výjimkami) o Island, Lichtenštejnsko a Norsko, týká se také Švýcarska prostřednictvím dvoustranných smluv. Prostřednictvím rozsáhlé a komplexní zóny volného obchodu (DCFTA) dostaly tři post-sovětské země Gruzie, Moldavsko a Ukrajina přístup k jednotnému trhu ve vybraných odvětvích. Turecko má přístup k volnému pohybu zboží prostřednictvím členství v celní unii EU. [38]

2.1 Vnitřní trh a jeho cíle

Cílem trhu je přispět ke zvýšení konkurence, zvýšit specializaci, větší úsporu z rozsahu a umožnit, aby zboží a výrobní prostředky mohly směřovat do oblastí, kde jsou nejvíce využity, čímž se zlepší účinnost alokace zdrojů. Jeho smyslem je také podpora úsilí o ekonomickou integraci, díky níž se dříve samotné ekonomiky členských států postupně integrují do jediné ekonomiky celé EU.

Vytvoření vnitřního trhu jako bezproblémového jednotného trhu je stále probíhajícím procesem, přičemž především integrace odvětví služeb má stále nedostatky. V řízení vnitřního trhu EU má svou roli také její mezinárodní aspekt, vzhledem k tomu, že trh je zastoupen v mezinárodních obchodních jednáních. [8]

Předpokladem základních svobod jednotného trhu je otevření hranic mezi jednotlivými členskými zeměmi. V současné době přitom nemůžeme uvažovat o tom, že neexistují žádné hranice v rámci jednotného trhu a že se uplatňuje jednotný právní řád. Právě naopak, hranice stále existují, pouze jsou „propustné“ a pro hospodářskou činnost nepředstavují žádnou nutnou překážku. Jestliže tedy bylo vytvoření vnitřního trhu vyhlášeno v roce 1993, ve skutečnosti to znamená, že mezi jednotlivými členskými státy byly v rámci jednotlivých základních svobod odstraněny překážky částečně, ale ne úplně. S odstraňováním překážek by mělo být i nadále pokračováno a měly by být zapojeny i samotní občané a podnikatelské subjekty. Usnadnění volného obchodu však není jediným (nebo dokonce hlavním) cílem jednotného trhu – jeho architekti od počátku otevřeně identifikovali další cíle projektu, jako je prohlubování politických a sociálních vazeb mezi národy a regiony Evropy. Nicméně, tuto rovinu jednotného trhu pro účely této práce ponecháváme spíše stranou.

2.2 Hospodářská soutěž

Dodržování hospodářské soutěže, chrání spotřebitele a zaručuje spravedlivé podmínky pro všechny. V rámci hospodářské soutěže podniky se svými zdroji zacházejí co nejefektivněji, sledují změny na trhu, zapojují moderní techniku, nezvyšují ceny a podřizují se požadavkům poptávajících. Pravidla hospodářské soutěže se na evropském trhu vztahují k dohodám podniků a jejich sdružení, zneužití dominantního postavení na vnitřním trhu, k omezení slučování podniků a k zákazu podpor.

- Dohody mezi podniky a jejich sdružení – kartel a jiné omezující smlouvy mezi podniky na vnitřním trhu nejsou dovoleny. V podobě přímého či nepřímého určování cen, teritoria trhů a aplikace odlišného přístupu vůči jiným obchodním partnerům při stejných situacích. Představitelé těchto nebo případně podobných domluv jsou po odhalení tvrdě sankcionováni. Výjimkou jsou smlouvy spolupracujících firem členských států, které prokazatelně pracují na technické dokonalosti anebo jsou prospěšné pro výzkum nebo spotřebitele.
- Zneužití dominantního postavení na vnitřním trhu – podniky nemohou pod tlakem poskytovat vědomě nevýhodné služby nebo odmítat zákazníky.
- Omezení slučování podniků – fúze podniků na vnitřním trhu je kontrolovaná, schválena či zakázána EK.
- Zákaz státních podpor – stát nemůže ztrátovému podniku uhradit jeho ztrátu, poskytnou zvýhodněný úvěr, dotaci ani daňovou úlevu. To by docházelo k nezvýhodnění ostatních podniků. Podpora sociální povahy, uhrazení újmy způsobné přírodními pohromami, podpora regionů trpících vysokou nezaměstnaností, pro získání nové kvalifikace, projektů prospěšné pro vývoj, výzkum a pro udržování kulturního dědictví se přiznávají. [55]

2.3 Volný pohyb zboží

Volný pohyb zboží je oproti ostatním volným pohybům převládající. Zboží dovezené i vyvezené z jedné členské země do druhé je pod ochranou tzv. zakázané diskriminace. Nelze mezi zbožím stejného druhu, ale odlišného původu dělat rozdíly ani uvalovat cla nebo množstevní omezení. [44] [48] Zboží, které je vyrobeno a certifikováno podle společných předpisů anebo dovezené a proclené zboží splňující dovozní náležitosti ze třetích zemí, se smí dále pohybovat po celém území vnitřního trhu. Pokrok nastal modernizací trhu. Spotřebitelé si mohou během chvíle objednat v e – shopu z pohodlí domova zboží za výhodné ceny.

2.4 Volný pohyb služeb

Poskytovatel služeb díky volnému pohybu služeb může svou činnost nabízet široké poptávce. Může své služby poskytovat v kterémkoli členském státě, a to i na dálku, aniž by

v něm měl sídlo. Spojením volnosti pohybu služeb a osob získal podnikatel také příležitost rozšířit svůj podnik do jiného státu otevřením filiálky nebo dceřiné společnosti. Pouhou podmínkou je podřízení se místním zákonům a dodržení pravidel vnitřního trhu.

2.5 Volný pohyb kapitálu

Tento volný pohyb zahrnuje cenné papíry, investice, majetková práva a peníze. [48]

Kapitál je nyní možné volně vkládat, pořizovat, držet i vyplácet bez vládního schválení. Dříve tomu tak nebylo a muselo se žádat o vládní schválení. Pochopitelně vlády jednotlivých států mohou kontrolovat pohyby peněz mezi státy, pro případ odhalení podezřelých transakcí trestné činnosti, ale hlavně taky z důvodů sledování stability směnných kurzů a rovnováhy platební bilance státu. [44] V počátcích integrace se volný pohyb kapitálu nedočkal až tak velkého pokroku jako předchozí složky, zato přinesl na vnitřní trh pravidla k ochraně hospodářské soutěže, z důvodů pochybností rotujícího kapitálu mezi členskými zeměmi. Vidina pokroku vpřed byla spatřována v zavedení DPH financující evropský rozpočet a s měnovou unií odpadla nedůvěra ve směnných kurzech. Rozvíjel se tak přeshraniční obchod a následně docházelo i k přesunům investic. Rozmach se projevil díky tomu i v turistice, což s jistotou souvisí s minimalizací nákladů při směně měny a s porovnáváním cen.

2.6 Volný pohyb osob

K výrobě zboží a k produkci služeb je člověk nezbytný. Od založení ESUO se po integrovaném území volně pohybovali pouze zaměstnanci uhelných dolů a oceláren. Platností ŘS (1957) se k nim mohli připojit podnikající osoby a postupem času i jejich blízcí rodinní příslušníci. Platností JEA (1987) byl uvolněn pohyb i studentům, důchodcům a osobám s nezávislými příjmy. Vývoj vnitřního trhu byl znatelně pozitivní v poli dopravy, energetiky, kapitálu, služeb, telekomunikace, veřejných zakázek a zaměstnání v rámci volného pohybu osob. Při navazování pracovního poměru se uznává kvalifikace z kteréhokoliv členského státu. Možnou výjimkou mohou být zdravotnické obory, skrze osvědčení o vysoké praxi v konkrétní činnosti. Ovšem mimoto zaměstnanci jakožto občané EU nesmí být vzhledem ke své státní příslušnosti diskriminováni v jiném členském státě, než ze kterého pocházejí, například nepřijetím do zaměstnání, odlišnými úkoly, jinými pracovními podmínkami či ohodnocením a zadáním obtížného nebo nesplnitelného úkolu na rozdíl od místních zaměstnanců. Pouhou povinností potenciálních zahraničních zaměstnanců je znalost místního jazyka, splnění sociální a daňové povinnosti a ovládat požadovanou profesi.

3 NÁSTROJE OBCHODNÍ POLITIKY

Je třeba říci, že uplatnění výše zmíněných svobod volného pohybu představuje přímý zásah do svrchovanosti členských států, které tato opatření musí přijmout. Čtyři svobody jednotného trhu mají stejný smysl, tím je odstraňování hospodářské ochrany vnitřního trhu mezi členskými zeměmi navzájem. Hospodářské subjekty nemohou zvýhodňovat domácí subjekty při nerovném zacházení s jejich možnými konkurenty z jiných členských států.

Jednotný trh lze považovat za obchodní vztah, rozšíření evropské celní unie tak, aby zahrnoval odstranění necelních překážek a volný pohyb kapitálu a práce, jakož i zboží a služeb, a to byl hlavní základ naší analýzy.

Klíčové nástroje, pomocí kterých je podporována integrace na jednotném vnitřním trhu EU:

- odstranění vnitřních sazeb a zavedení společného vnějšího tarifu,
- smluvní závazky ze strany vlád prosazující principy volného pohybu zboží, služeb, kapitálu a práce, liberalizaci trhů a na společné zásady hospodářské soutěže a řešení externalit,
- vzájemné uznávání regulačních a jiných požadavků jiných členských států,
- harmonizace regulačních a jiných požadavků v celé EU a
- šíření osvědčených postupů, společného rámce pro ekonomickou regulaci. [46]

4 ANALÝZA VNITŘNÍHO TRHU, JEDNOTLIVÝCH NÁSTROJŮ SPOLEČNÉ OBCHODNÍ POLITIKY A POSOUZENÍ JEJICH EFEKTIVITY

Následující kapitola pojednává o mezinárodním obchodě na úrovni členských států a jeho čtyř svobod. Analýzy jsou vytvořené z dostupných dat, které byly vybrané převážně z Eurostatu a následně vlastním zpracováním sestavené do grafů.

4.1 Analýza vnitřního trhu

Vnitřní trh se stále hlouběji zdokonaluje. Jeho prioritou je ukojení a bezpečnost spotřebitelů. Fungování otevřeného vnitřního trhu přináší růst HDP produktivních zemí, což vede k obohacení vnitřního trhu, rozvoji inovací a nových technologií, ovšem negativním externalitám v podobě vedlejších společenských nákladů, ekonomických ztrát a škod na ŽP se nelze zcela vyhnout.

Volný mezinárodní obchod je velmi složitý a najít jednoduchý způsob, jak vyřešit problémy v této oblasti je obtížné. Z pohledu méně konkurenceschopných producentů může otevřená ekonomika přinášet i potíže ve formě sociálního dumpingu, nebo mzdových a pracovních podmínek.

4.1.1 Trh zboží uvnitř EU

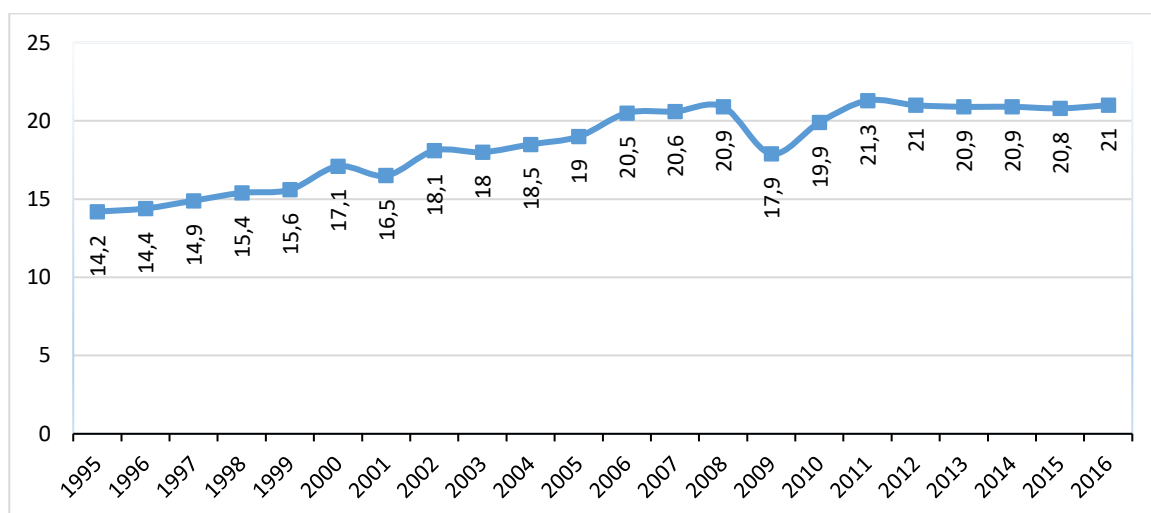
EU dosáhla, pokud se týče jejího vnitřního trhu, v obchodu se zbožím zřetelných úspěchů díky zrušení významné části tarifních bariér již v počátečních fázích budování jednotného trhu. Výsledkem těchto snah je produkce zboží v rámci společných standardů, které uznávají všechny členské státy a v neposlední řadě jednodušší testování a certifikace zboží a rovněž jeho vzájemné uznávání členy unie. Harmonizace pravidel znemožnila státům uvalovat na zboží další pravidla mimo pravidel EU a tímto tak zabránila firmám získávat nespravedlivé výhody a odradit tak spotřebitele od nákupu konkurenčního výrobku, čímž se EU podařilo zrušit některé nepotřebné obchodní omezující bariéry.

Prodej zboží v jiných členských zemích ale může limitovat řadu jiných bariér, jednak na straně výrobce, tak na straně spotřebitele. [23] Z pohledu spotřebitele může odrazovat od nákupu zboží mimo svého domovského státu například komplikovaná možnost uplatnit záruku, nebo absence manuálu k použití v mateřském jazyce spotřebitele. Nákup nebo prodej může podpořit nebo naopak odrazit například i sazba daně na zvláštní druhy zboží, jako je například alkohol a tabák.

Za bariéry na straně výrobce považujeme problém při uplatňování zásady vzájemného uznávání výrobků na základě výjimky kvůli bezpečnosti zdraví či život ohrožujícímu zboží, například co se týče problematiky geneticky modifikovaných organismů. [23] Pokud zhodnotíme jednotlivé základní oblasti vývoje jednotného vnitřního trhu, pak v oblasti volného pohybu zboží lze konstatovat objevující se problém v nejednoznačnosti definování výjimek, na základě, kterých je možné zrušit jinak povinnou zásadu vzájemného uznávání členskými státy a omezit tak obchod s některými druhy zboží.

Členské státy v oblasti zboží vzájemně obchodující v různé míře. Některé z nich mají tendenci vyvážet více do EU než dovážet z ostatních zemí EU, nebo naopak. Je důležité zohlednit tuto rozmanitost v úrovni a struktuře obchodu mezi členskými státy. Obrázek 1 ukazuje míru integrace jednotlivých členských států do jednotného trhu s použitím průměrného vývozu a dovozu zboží uvnitř EU. Aby byl tento ukazatel srovnán v různých členských státech, výsledný průměr je poté rozdělen podle HDP země.

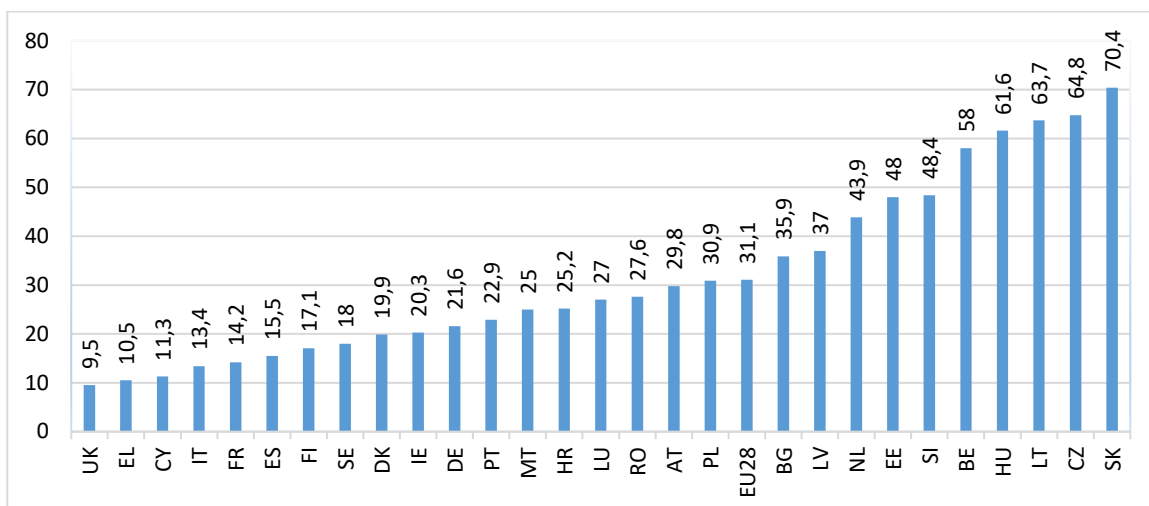
Obrázek 1: Graf podílu evropského vnitřního exportu zboží na HDP celé EU mezi lety 1995 až 2016 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle [12] a [26]

Obchod v segmentu zboží uvnitř EU značně vzrostl od roku 1992. Celkový vývoz uvnitř EU vyjádřený jako procento HDP v celé EU, vzrostl z 14,2 % v roce 1995 na 21 % v roce 2016, jedná se tedy o nárůst téměř o 50 %. Tento podstatný nárůst se projevil především před hospodářskou a finanční krizí v letech 2008/09. Naproti tomu v posledních šesti letech se podíl vývozu uvnitř EU na HDP EU pohyboval okolo úrovně 21 % a nebyl dosažen žádný další růst vývozu uvnitř EU.

Obrázek 2: Graf vnitřního trhu zboží podle jednotlivých členských států v roce 2015 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle [12] a [26]

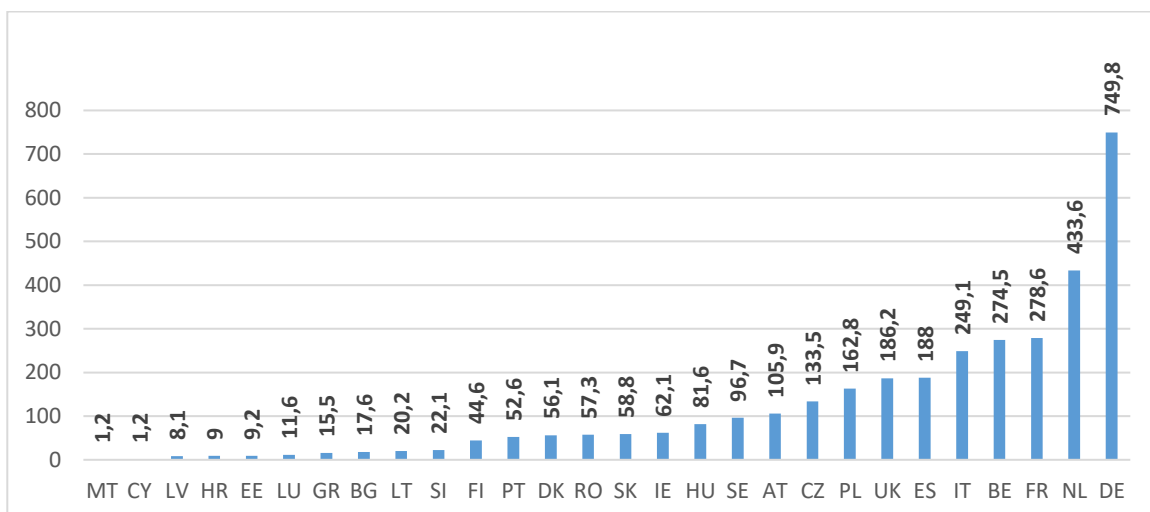
Velkou rozmanitost lze pozorovat v rozsahu, v němž členské státy v roce 2015 podílejí na obchodování se zbožím s jinými členskými státy. Odrážejí to zejména rozdíly ve vývozní a dovozní orientaci jejich ekonomiky. V některých případech je významným faktorem také relativní význam trhu EU pro vývoz a dovoz dané země.

V případě Řecka a VB je poměr celkových vývozu zboží k HDP nejnižší ve všech členských státech a podíl vývozu směřujících na trh EU je také nižší než v mnoha členských státech. Naopak Maďarsko, Litva, Slovensko a Česká republika (dále jen ČR) vykazují některé z nejvyšších úrovní mezinárodního obchodu (v poměr k HDP), jakož i obchodu se zbožím uvnitř EU (v poměru k celkovému obchodu se zbožím). Kombinace obou faktorů vysvětluje, proč tyto země vykazují nejvyšší poměr obchodu uvnitř EU s HDP. Členské státy jako je Lucembursko, leží někde uprostřed s poměrně nízkým podílem obchodu se zbožím na HDP, ale patří k nejvyšším podílům obchodu uvnitř EU s celkovým zbožím.

Z obrázku 1 a 2 lze vyvodit, že nejvyšší procento obchodu se zbožím uvnitř EU vykazuje Slovensko (70,4 %), těsně následované ČR (64,8 %), Litvou (63,7 %), Maďarskem (61,6 %) a Belgií (58 %). Na druhém konci spektra se nacházejí VB a Řecko s poměrně nízkou úrovní integrace do jednotného trhu zboží (9,5 % respektive 10,5 %). Celkově ve všech členských státech činil průměrný podíl obchodu uvnitř EU na HDP 31,1 %. V 18 státech byl tento procentní podíl nižší.

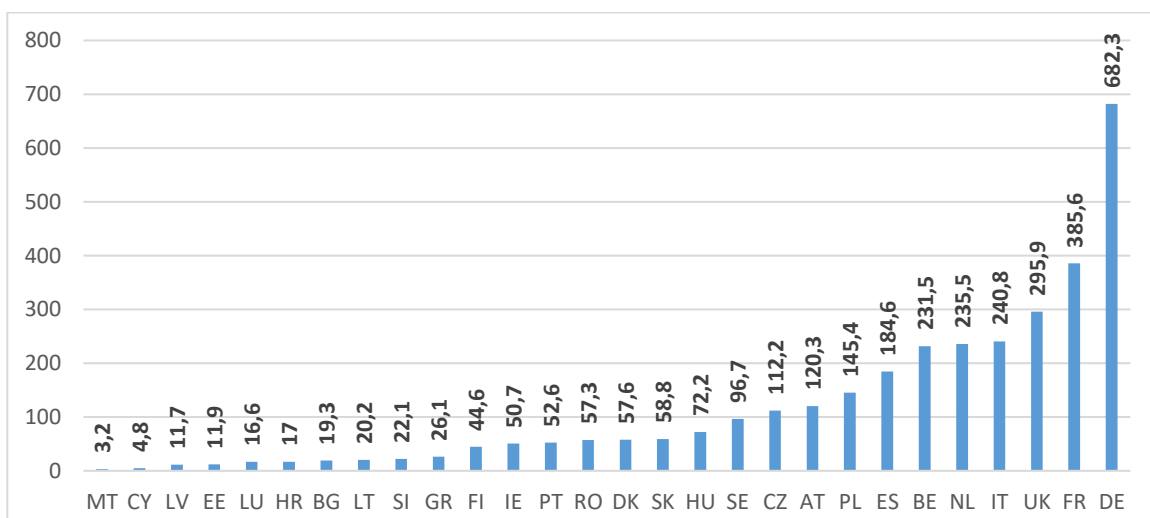
Následující obrázky 3 a 4 znázorňují import a export jednotlivých zemí EU v rámci vnitřního trhu v miliardách EUR.

Obrázek 3: Graf exportu států EU v rámci vnitřního trhu v roce 2017 (v mld. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování podle [14]

Obrázek 4: Graf importu států EU v rámci vnitřního trhu v roce 2017 (v mld. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování podle [14]

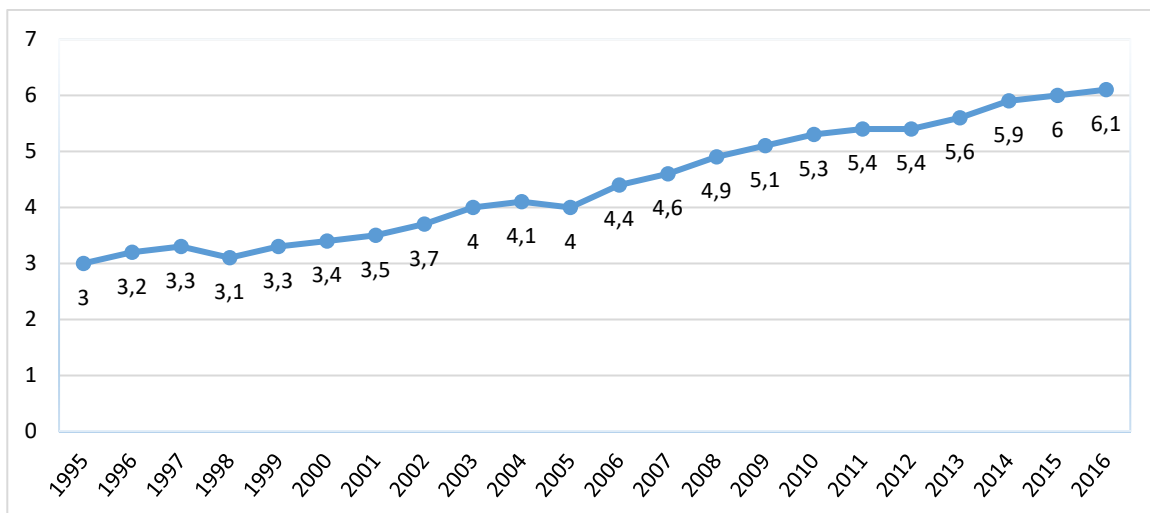
Z obou grafů je patrná role exportního i importního „motoru“ evropské ekonomiky, tedy Německa. Mezi exportně silné státy v rámci vnitřního trhu patří, v poměru k počtu obyvatel, také Nizozemsko, ČR a Slovensko. Hlavními položkami českého vývozu do zemí EU jsou přitom silniční vozidla a elektrická zařízení a přístroje.

4.1.2 Trh služeb uvnitř EU

V oblasti volného pohybu služeb lze spatřovat přetrvávající problémy v legislativě, ale i v samotné definici služby, kde se Evropský soudní dvůr častokrát při sporech musí zabývat posuzováním, zda problematická aktivita vůbec spadá do pojmu služba, ale i v nejednotné hranici oddělující služby od soustavné podnikatelské aktivity. [39] Takové nejednoznačné ohraničení mohou být matoucí a svobodu pohybu služeb omezující. Naopak jak kladný prvek

v této oblasti lze hodnotit zavedení povinnosti státem vybudovat jednotná kontaktní místa, které významně sníží míru byrokracie, tak často vytýkané vlastnosti EU.

Obrázek 5: Graf podíl evropského vnitřního exportu služeb na HDP celé EU mezi lety 1995 až 2016 (v %)

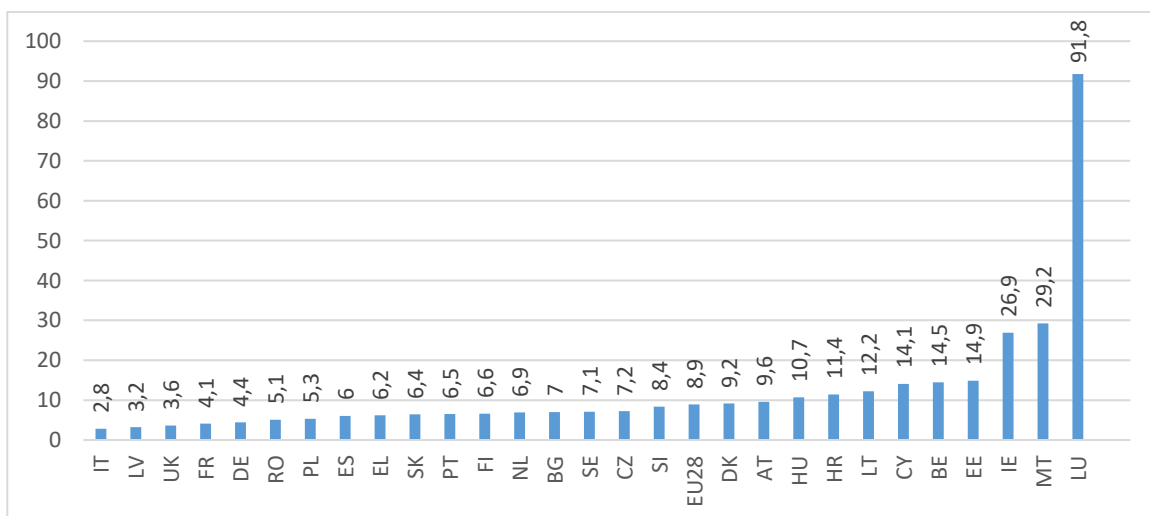

Zdroj: vlastní zpracování podle [12] a [25]

Na rozdíl od obchodu se zbožím v rámci EU, obchod mezi členskými státy EU v oblasti služeb se od roku 1995 téměř každoročně zvyšuje. Hospodářská a finanční krize v letech 2008/09 nepřerušila vzestupný trend předchozích 20 let a podíl celoevropského obchodu se službami v rámci EU na celoevropském HDP se zdvojnásobil z 3 % v roce 1995 na 6,1 % v roce 2016.

Hodnota obchodu uvnitř EU v oblasti služeb v rámci EU (jako procento HDP v celé EU) však představuje méně než třetinu hodnoty obchodu se zbožím uvnitř EU. Stejně jako u obchodu se zbožím uvnitř EU, se členské státy značně podílejí na obchodu se službami zevnitř EU (viz obr. 6).

Obrázek 6: Graf vnitřní trhu služeb podle jednotlivých členských států v roce 2015 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle [12] a [25]

V roce 2015 se v 17 členských státech průměrný vývoz a dovoz služeb uvnitř EU (v procentech HDP země) pohyboval v rozmezí od 2,8 % do 8,4 %. V Německu, Francii, VB, Lotyšsku a Itálii byl však průměr nižší, s méně než 5 % jejich příslušného HDP. Na opačné straně vyniká několik výrazněji odlišných hodnot, konkrétně Lucembursko (91,8 % HDP), následuje Malta (29,2 % HDP) a Irsko (26,9 % HDP).

Rozmanitost mezi členskými státy může odrážet rozdíly ve významu obchodu se službami jako procentuální podíl HDP, popřípadě rozdíly v podílu obchodu uvnitř EU na celkovém obchodu se službami. Například některé členské státy, jako je VB, vykazují nízkou úroveň obchodu se službami jako procento HDP a mírně nízký podíl obchodu uvnitř EU na celkovém obchodu se službami. V případě VB to znamená druhý nejnižší poměr obchodu uvnitř EU ve službách jako procento HDP ve všech členských státech.

Naproti tomu v Irsku představuje trh služeb na vnitřním trhu EU poměrně nízké procento celkového obchodu se službami, ale celkový irský vývoz a dovoz služeb jsou obecně velmi vysoké. V roce 2013 činil celkový irský dovoz služeb 49 % HDP, zatímco celkový irský vývoz služeb činil 53 % HDP. V důsledku toho je úroveň obchodu se službami jako procento HDP v Irsku v rámci EU relativně vysoká. Případy velmi vysoké úrovně obchodu se službami uvnitř EU v případě Lucemburska a v menší míře na Maltě jsou do značné míry zastoupeny finančními službami.

4.1.3 Trh kapitálu uvnitř EU

Kapitálové toky mohou mít mnoho podob: mohou to být přímé zahraniční investice (dále jen PZI), toky portfoliových investic nebo jiné druhy přeshraničních pohybů kapitálu (např. mezinárodní bankovní úvěry). V ideálním případě by měla být při hodnocení trhu kapitálu v celé EU zohledněna velikost všech kapitálových toků uvnitř EU.

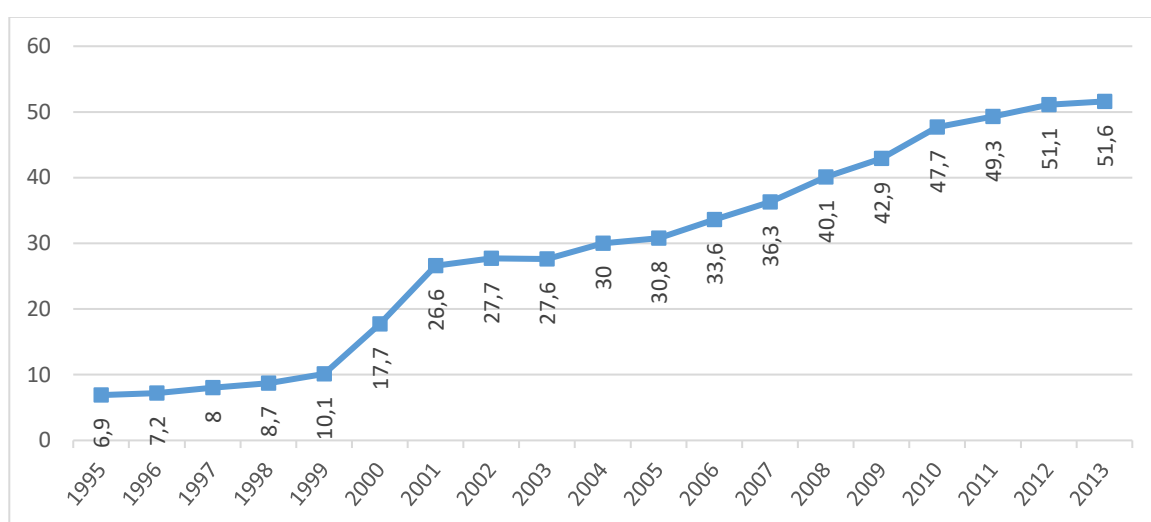
Také v oblasti volného pohybu kapitálu musí EU reagovat na stále nová úskalí, která se objevují v procesu ekonomických změn. Jako příklad můžeme uvést dluhovou krizi, která se významně dotkla řady členských států EU. [21] Objevují se stále nové finanční nástroje, jejichž finální dopad na celkovou ekonomiku není snadné přesně předpovědět. Ke změnám dochází nejen na úrovni států. I banky zaznamenávají změny v marketingu na úrovni občana z důvodu změn v potřebách zákazníků. Dovolují si tvrdit, že oblast volného pohybu kapitálu v současné době zažívá období s největším počtem změn z ostatních svobod, přičemž důvody změn mají řadu faktorů, mimo jiné souvisejí s neustávajícím rozvojem informačních a komunikačních technologií. Další kroky v prohlubování integrace společného trhu v oblasti volného pohybu kapitálu budou záviset nejen na rozhodnutí představitelů evropského společenství zemí i jiných

neevropských zemí, ale také na v současnosti nepředvídatelných příčinách a v neposlední řadě i na díle náhody, bude však rozhodně zajímavé tento proces sledovat.

Bohužel data Eurostatu o platební bilanci v současné době poskytují pouze geografické rozlišení vstupních a vnějších toků s ohledem na PZI. Níže uvedená analýza se tedy zaměřuje pouze na PZI a netýká se jiných typů kapitálových toků.

Navíc vzhledem k tomu, že roční toky PZI jsou nestálé, je tato analýza zaměřena spíše na objem PZI, tj. na celkovou úroveň PZI v daném časovém okamžiku, než na tok PZI, který naopak měří změnu úrovně PZI v daném období.

Obrázek 7: Graf podíl přímých zahraničních investic v rámci EU na HDP celé EU mezi lety 1995 až 2013 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle [6] a [7]

Celoevropský objem PZI uvnitř EU (v procentech HDP v celé EU) prudce vzrostl od roku 1995 (zejména v letech 1998-2000) a posléze byl v roce 2014 již sedmkrát vyšší než jeho úroveň v roce 1995.

Stejně jako analýza pohybu zboží a služeb, analýza pohybu kapitálu na úrovni členských států se zaměřuje na průměr objemu PZI z jiných členských států a PZI do jiných členských států. Navíc je tento průměr objemu zahraničních investic a zahraničních investic v zemi dále rozdělen podle HDP země, aby se mohl porovnat objem PZI mezi zeměmi s velmi rozdílnou velikostí ekonomiky.

Význam PZI uvnitř EU se značně liší, pokud provedeme srovnání mezi členskými státy. Nejvyšší hodnotu tohoto ukazatele zaznamenalo Lucembursko (119,3 %). Dalšími zeměmi, ve kterých byly PZI v rámci EU mnohem důležitější, než je průměr členských států jsou také Irsko (96,3 %), Malta (64,6 %) a Nizozemí (54,8 %). V případě několika zemí, jako je Lucembursko a Irsko, vysoká hodnota ukazatele odráží kombinaci vysokého poměru celkových PZI k HDP a vysokého podílu PZI v rámci EU na celkových PZI.

Naopak v některých dalších členských státech byly PZI v rámci EU mnohem nižší, než činí průměr EU28, který dosahuje výše 33,9 %. Nejvíce zřetelné to bylo v Řecku (9,3 %) a poté platilo také pro Slovinsko (14,5 %), Itálii (16,1 %), Lotyšsko (18 %) a Rumunsko (19,7 %). V případě Řecka a Itálie je relativně nízká hodnota ukazatele z velké části vysvětlitelná jejich obecně nízkou úrovní podílu celkových PZI (tedy včetně PZI mimo EU) na HDP.

4.1.4 Pohyb pracovních sil uvnitř EU

V oblasti volného pohybu osob byl, zejména v prvních letech po přistoupení nových zemí před 14 lety, viditelný nesoulad členských států při otevírání pracovního trhu pro přistupující členy. Některé země, jako Irsko, Švédsko a VB, otevřely své pracovní trhy pro nové členy Unie okamžitě, jiné změnily své stanovisko po dvou letech předchozího období. V této oblasti byla viditelná snaha o zachování suverenity členských států, argumentace negativy uplatnění svobody volného pohybu osob se stala nástrojem příznivců britského brexitu v roce 2016. Dalším problémem v této oblasti je otázka migrace, která byla v jednotlivých členských státech řešena rozdílně a významným způsobem přispěla k rozporům a změnám na úrovni politické scény řady evropských zemí. Lze také očekávat, že v budoucnosti se v této oblasti objeví dosud nepoznané problémy, na které bude muset společenství pružně reagovat.

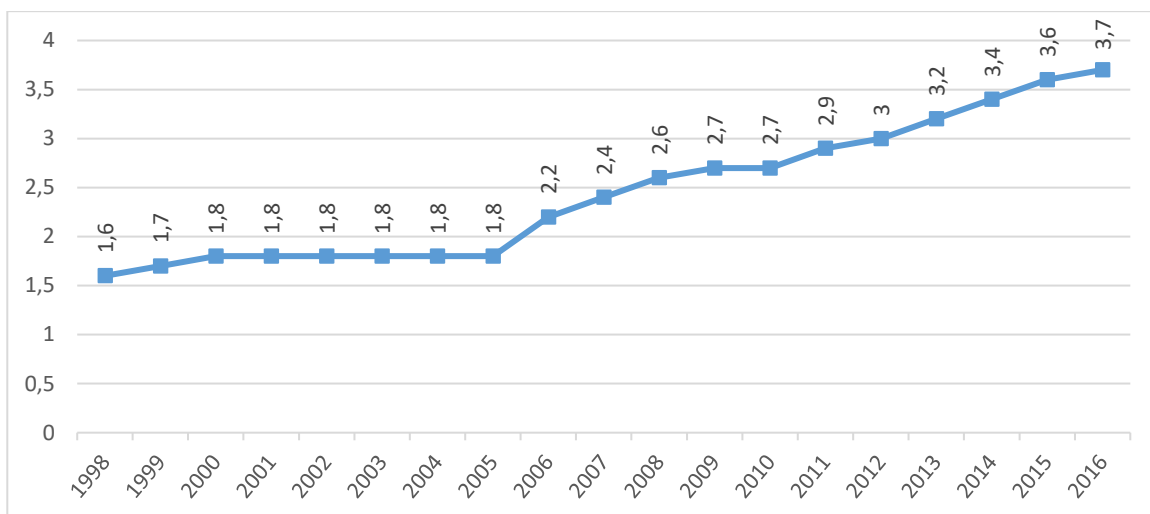
Vzhledem k tomu, že nejsou k dispozici komplexní celoevropské údaje o volném pohybu osob počátku 90. let, je tato analýza zaměřena na dva nepřímé ukazatele této svobody, a to na podíl pracovní síly z ostatních zemí EU působící v hostitelské zemi na celkové zaměstnanosti v dané zemi a hodnota remitancí¹ v rámci EU zaslaných jednotlivci.

4.1.4.1 Mobilita pracovníků v rámci EU

Souhrnně údaje o počtu pracovníků z EU mimo hostitelskou zemi jasně ukazují, že po přistoupení z roku 2007 se zvýšila mobilita pracovníků. Navíc procento pracovníků z EU mimo hostitelskou zemi v celkové zaměstnanosti v hostitelské zemi se v jednotlivých hostitelských státech značně liší (viz obr. 8).

¹ Remittance jsou finanční a jiné prostředky, které zasílají pracující migranti ze země, v níž jsou zaměstnání do své země původu.

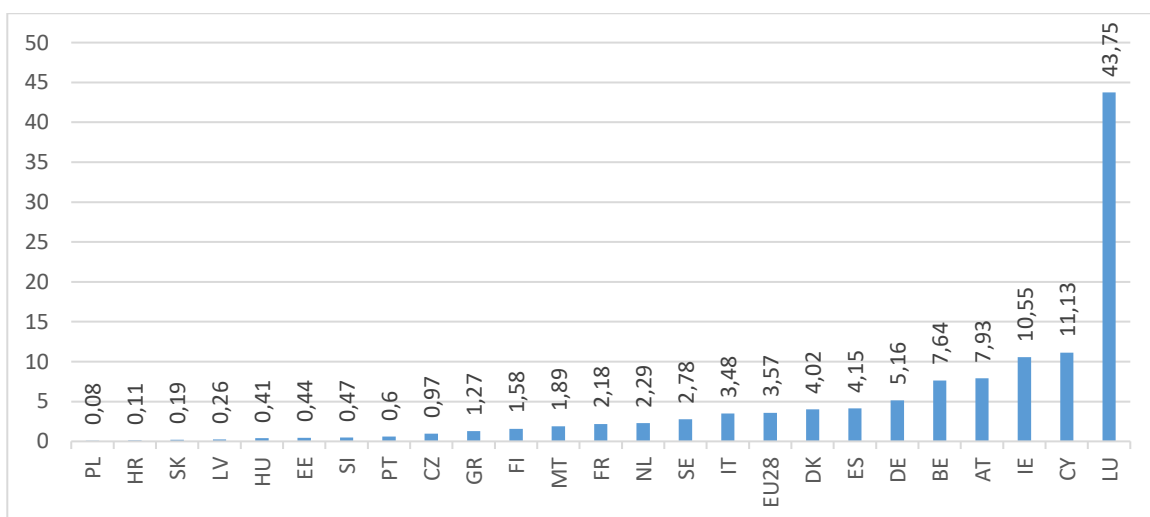
Obrázek 8: Graf vývoje podílu pracovníků z ostatních zemí EU na celkové zaměstnanosti v hostitelském členském státě 1998 až 2016 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle [1] a [28]

Do roku 2005 byl podíl pracovníků EU z ostatních členských států na celkové zaměstnanosti v hostitelských členských státech stabilní. Průměr EU se pohyboval od 1,6 % do 1,8 %. Toto procento se však po roce 2006 výrazně zvýšilo v důsledku rozšíření EU v roce 2004 a vývoj následoval po odstranění většiny omezení volného pohybu osob nových členských států. Následně tento průměr rostl téměř nepřetržitě a v roce 2016 dosáhl 3,7 %.

Obrázek 9: Graf podílu pracovníků ze zemí EU na celkové zaměstnanosti v hostitelské zemi 2015 (v %)

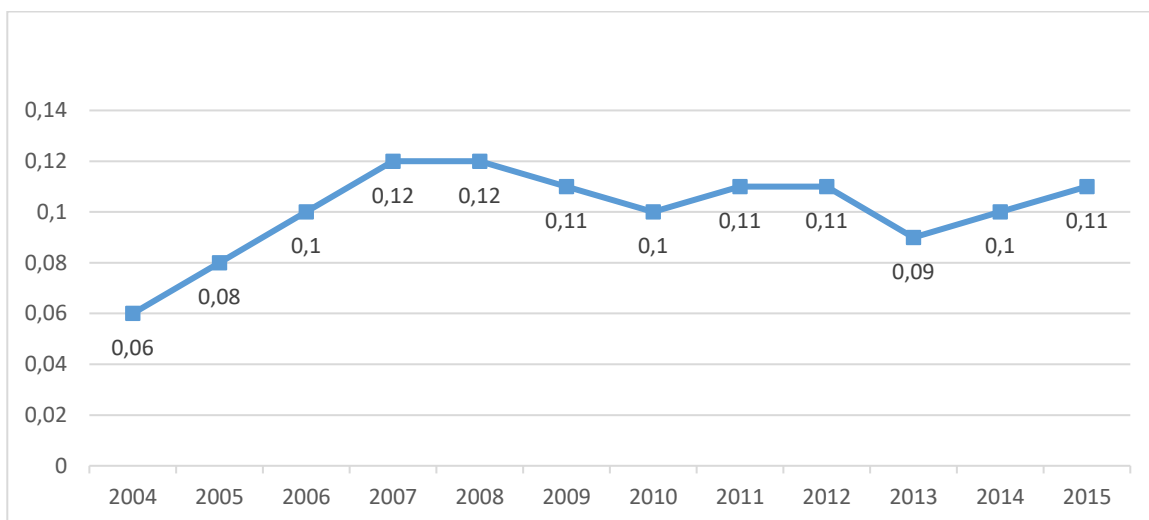

Zdroj: vlastní zpracování podle [1] a [28]

4.1.4.2 Remitence v rámci EU

Vzhledem k tomu, že údaje Eurostatu zaznamenávají pouze zemi určené pro zahraniční pracovníky uvnitř EU, celková hodnota převodů uvnitř EU zasílaných jednotlivci do každého členského státu byla použita jako náhradní prostředek k posouzení rozsahu pohybu osob v rámci EU na úrovni členských států.

Obrázek 10: Graf podílu remitencí uvnitř EU na unijním HDP od roku 2004 do 2015 (v %)

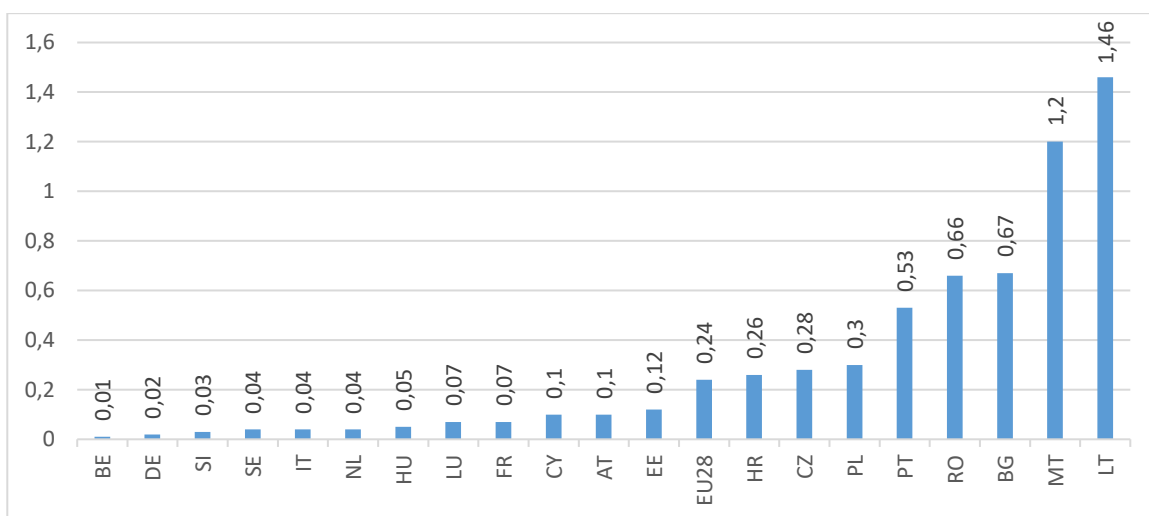
Zdroj: vlastní zpracování podle [33] a [34]

Podíl remitencí uvnitř EU na unijním HDP mezi roky 2004 a 2008 vzrostl, následně mírně klesal a pohyboval se kolem nižší úrovně do roku 2012. V roce 2013 došlo k dalšímu mírnému poklesu. To je v přímém kontaktu s rostoucím trendem podílu zahraničních pracovníků EU na celkové zaměstnanosti v EU, jak je znázorněno na obrázku 6.

S výjimkou změny mezi roky 2008 a 2009 je klesající trend v poměru remitencí uvnitř EU k HDP způsoben tím, že HDP rostlo rychleji než platby formou remitencí spíše, než by došlo k poklesu samotného množství remitencí.

S využitím stejného přístupu, který byl dříve použit k určení kvantitativního volného pohybu zboží, služeb a kapitálu, se analýza remitencí uvnitř EU na úrovni členských států zaměřuje na průměrný příliv a odliv peněžních prostředků členského státu vyjádřený jako procentní podíl HDP členského státu. Data za Dánsko, Finsko, Irsko, Lotyšsko, Řecko, Slovensko, VB a Španělska nebyla dostupná.

Obrázek 11: Graf průměru remitencí v rámci EU jako podíl na HDP jednotlivých členských států v roce 2013

Zdroj: vlastní zpracování podle [33] a [34]

V roce 2013 měl tento ukazatel remitencí nejvyšší hodnotu (více než šestinásobek průměru EU) v Litvě (1,46 %), dále vysoké hodnoty byly v Maltě (1,2 %), Bulharsku (0,67 %) a Rumunsku (0,66 %), následovalo Portugalsko (0,53 %), Polsko (0,3 %), ČR (0,28 %) a Chorvatsko (0,26 %).

To odráží skutečnost, že v roce 2013 vykazovala Litva nejvyšší podíl celkových převodů peněz na HDP mezi členskými státy, stejně jako nejvyšší procento remitencí v rámci EU na celkových remitencích (více než 90 %). Naopak v Belgii byly celkové remitence jako procento HDP jedním z nejnižších ze všech dohledaných členských států. Tak tomu bylo i v případě podílu remitencí uvnitř EU na celkovém objemu remitencí.

4.2 Jednotný digitální trh – perspektiva vývoje jednotného trhu EU

Jednotný digitální trh představuje jednu z nejvíce slibných a nejkompexnějších oblastí pokroku v rámci současné Evropy. Otevírá nové příležitosti na podporu ekonomiky prostřednictvím elektronického obchodu a zároveň usnadňuje dodržování administrativních a finančních pravidel podniky a posiluje postavení zákazníků pomocí elektronické veřejné správy. Služby v oblasti trhu a veřejné správy, které vznikly v rámci jednotného digitálního trhu, se vyvíjejí, takže z pevných platforem se stávají mobilní platformy, které jsou stále rozšířenější, nabízejí přístup k informacím a obsahu kdykoliv, kdekoliv a na každém zařízení (především v rámci obchodu a veřejné správy).

Tento pokrok vyžaduje regulační rámec, který napomáhá rozvoji cloud computingu, [53] neomezeného mobilního datového připojení a jednoduchého přístupu k informacím a obsahu, ale zároveň chrání soukromí, osobní údaje, kybernetickou bezpečnost a neutralitu sítí.

Elektronický jednotný trh se především týká odstraňování vnitrostátních překážek transakcí, které se uskutečňují online. Vychází z koncepce společného trhu, určeného k odstranění obchodních překážek mezi členskými státy s cílem zvýšit hospodářskou prosperitu a přispět ke stále užšímu sjednocování zemí EU, z čehož dalším rozvojem vznikla zásada vnitřního trhu, který je definován jako prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu.

V návaznosti na Lisabonskou strategii strategie Evropa 2020 zavedla Digitální agendu pro Evropu [4] jako jednu ze sedmi hlavních iniciativ, přičemž byla uznána klíčová úloha využívání IKT, aby tak EU uspěla ve svém úsilí do roku 2020. EK stanovila jednotný digitální trh jako prioritu ve své strategii pro jednotný digitální trh.

Jednotný digitální trh má potenciál zlepšit přístup k informacím, přinést zvýšení efektivnosti, pokud jde o nižší náklady na operace, nemateriální spotřebu a snížení environmentální stopy a zavést lepší obchodní a administrativní modely. [37] Větší objem elektronického obchodu přináší hmatatelné výhody pro spotřebitele, například rychle se rozvíjející nové produkty, nižší ceny, větší výběr a vyšší kvalitu zboží a služeb v důsledku přeshraničního obchodu a jednoduššího porovnávání nabídek. [13] Větší podíl elektronické správy usnadňuje občanům a podnikům dodržování předpisů v případě obchodování online a přístup k pracovním příležitostem a obchodním možnostem.

Ve studii europarlamentního Výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů s názvem Příspěvek vnitřního trhu a ochrany spotřebitele k růstu se vyvozuje, že jednotný digitální trh by mohl přispět k HDP EU28 částkou přibližně 415 miliard EUR. [10] Ve specifických oblastech, např. v důsledku přijetí cloud computingu, by 80 % organizací mohlo snížit náklady o 10 až 20 %. Další přínosy zahrnují zvýšenou mobilitu práce (46 %), produktivitu (41 %) a normalizaci (35 %), jakož i nové obchodní příležitosti (33 %) a nové trhy (32 %). [49] Zvláštní výhody z elektronického jednotného trhu mohou získat zranitelné osoby (starší lidé, osoby s omezenou pohyblivostí, osoby izolované ve venkovských oblastech a lidé s nižší kupní silou) a EU tak bude lépe čelit demografickým výzvám současnosti. [27]

4.2.1 Dosažené výsledky jednotného digitálního trhu

Vzhledem k tomu, že plný potenciál vnitřního trhu podle řady analýz zůstává nevyužitý, EP, Rada EU a EK vyvíjejí úsilí o jeho oživení a také o to, aby občané, spotřebitelé a malé a střední podniky stály v centru řízení jednotného trhu. Jednotný digitální trh hraje v tomto úsilí ústřední roli.

Ve svém sdělení nazvaném „Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní, udržitelný růst podporující začlenění“ EK předložila sedm stěžejních iniciativ – včetně digitální agendy – určených na proměnu Evropy na inteligentní, udržitelné a inkluzivní hospodářství, která zajistí vysokou míru zaměstnanosti, produktivity a sociální soudržnosti. [15]

Vedle strategie Evropa 2020 EK v květnu 2010 vydala zprávu s názvem Nová strategie pro jednotný trh ve službách evropského hospodářství a společnosti s cílem vypracovat komplexní strategii pro jednotný trh, která by zahrnovala všechny příslušné politiky včetně digitální politiky. Stanovila také několik iniciativ s cílem posílit jednotný trh odstraněním překážek. Tento dokument EK a také usnesení EP ze dne 20. května 2010, které se týkalo vytvoření jednotného trhu pro spotřebitele a občany [30] vytvořily prostor pro zprávu Na cestě k Aktu o jednotném trhu, v níž EK představila soubor opatření zaměřených na posílení hospodářství EU a vytvoření pracovních míst. EK také v červnu 2012 vydala sdělení s názvem Lepší správa pro jednotný trh, v němž se navrhuje soustředit pozornost na sektory s největším potenciálem růstu včetně síťových odvětví (např. energetiky a telekomunikací). [43]

V září 2012 EK vydala sdělení, které se týkalo uvolnění potenciálu cloud computingu v Evropě, ve kterém navrhuje klíčová opatření: 1) radikálně řešit nepřehlednou situaci v oblasti norem, 2) zaručit bezpečné a spravedlivé smluvní podmínky, 3) vytvořit evropské partnerství pro cloud s účelem podpory inovací a růstu s pomocí veřejného sektoru, čímž se snažila řešit otázky, jako např. roztržitost jednotného digitálního trhu a složitost smluvních prostředí. [49]

V říjnu 2012 EK předložila další balík, tzv. Akt o jednotném trhu II, který zahrnuje 12 klíčových opatření zaměřených na čtyři hlavní hnací síly růstu, zaměstnanosti a důvěry: integrované sítě, přeshraniční mobilita občanů a podniků, digitální hospodářství a opatření pro posílení soudržnosti a přínosy pro spotřebitele.

Dne 6. května 2015 EK přijala strategii pro jednotný digitální trh založenou na třech pilířích: 1) lepší přístup pro spotřebitele a podniky k digitálnímu zboží a službám v celé Evropě; 2) vytvoření správních a rovných podmínek rozmachu digitálních sítí a inovativních služeb; 3) maximalizace růstového potenciálu digitálního hospodářství. [32] EK proto vypracovala plán zahrnující 16 klíčových akcí v rámci těchto pilířů, které se měly zahájit do konce roku 2016. Na měření pokroku Evropy na cestě k digitálnímu hospodářství a společnosti EK vytvořila online nástroj nazvaný Index digitální ekonomiky a společnosti (DESI). Spojuje soubor pěti relevantních ukazatelů o současném mixu digitální politiky v Evropě, který umožňuje přehled o dosaženém postupu každého členského státu. Od zveřejnění strategie EK předložila několik legislativních návrhů zaměřených na dosažení jednotného digitálního trhu. Tyto legislativní návrhy jsou zaměřeny na řešení otázek, jako jsou neopodstatněné geografické blokování,

přeshraniční doručování balíků, přeshraniční přenositelnost online obsahových služeb, revize nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele, audiovizuální digitálního obsahu. EK rovněž zveřejnila oznámení, v nichž osvětluje politický přístup v budoucnosti, např. k online platformách.

4.3 Analýza jednotlivých nástrojů a posouzení jejich efektivity

Zmíněné nástroje v teoretické části používá obchodní politika při dovážení nebo vyvážení zboží. V dnešní době, díky dopravě a internetu není obtížné distributora nebo obchodníka na trhu vyhledat. Vybrat si potom jednoho už je obtížnější. Spotřebiteli jde převážně o kvalitu nikoliv o kvantitu. I přes všechnu inovaci obchodních praktik orgány EU nepřetržitě pracují na zdokonalování online trhu a bojují proti škodlivým produktům, aby vybuodovala důvěru v evropský digitální trh. EK z velké části spolupracuje se servery, které poskytují nejrozličnější druhy zboží. V případě, kdy se přijde na nekvalitní nebo nebezpečný produkt, EK o tom bude informovat nabízející servery a ty nabídku konkrétního produktu zastaví.

Pro podporu dokonalosti a využití plného potenciálu online obchodu a podnikání na vnitřním trhu EU, navrhuje EK nová daňová pravidla. Jedná se o centrální portál pro platby DPH online. Firmy budou podávat čtvrtletní daňové přiznání pro splatnost DPH pro celou EU na jednom konkrétním místě pro DPH online. Internetoví obchodníci se již nebudou muset registrovat kvůli DPH v každé zemi zvlášť, kde vykonávají svou činnost, jak tomu bylo doposud. Obchodníkům se tak usnadní celý proces vstupu na nový trh s nižšími náklady. Ve výsledku firmy ušetří peníze a stejná uplatňovaná sazba DPH pro členské státy bude chránit spotřebitele. Taková pravidla zaručí placení DPH v členské zemi konečného spotřebitele, tudíž nedojde k tolika ztrátám DPH v kontextu s internetovými obchody. Naopak dojde ke spravedlivému rozdělení daňových příjmů mezi zeměmi, protože se daně budou platit tam, kde se vytvoří.

V roce 2015 EK představila novou obchodní a investiční strategii pod označením Obchod pro všechny. Cesta k zodpovědnější obchodní a investiční politice. Je to koncepce EK, která je koncipovaná v kontextu se zahraniční politikou EU, a také reflektuje současnou situaci v hospodářství i reakce z evropské veřejnosti z hlediska ochrany jejich práv jako spotřebitelů v rámci EU jejich jednotlivých států. Právě na základě této koncepce má obchodní politika a její jednotlivé nástroje přinést užitek spotřebitelům v rámci států EU.

Nová strategie SOP a jejich jednotlivých nástrojů je založena na třech hlavních zásadách, konkrétně je to účinnost, transparentnost a hodnoty. Jednotlivé nástroje SOP musí

přinést nové hospodářské příležitosti, jednání mají probíhat otevřeně a podléhat větší kontrole ze strany veřejnosti. Zároveň chce EU zachovat evropský sociální a regulační model a využít obchodních dohod a preferenčních programů k prosazování evropských hodnot jako jsou udržitelný rozvoj, lidská práva, etický obchod a boj proti korupci.

Současná podoba SOP disponuje několika nástroji, kterými jsou sledovány dva hlavní a základní cíle, konkrétně prosazování otevřeného a mnohostranného obchodního systému ve světě a ochranu zájmů EU a členských zemí zejména v případech, kdy by měl volná obchod nepřiznivě dopady na ekonomickou situaci, prosperitu, zaměstnanost či obchodní bilanci v EU. Nástroje na ochranu obchodních zájmů obecně nahrazují neexistenci mechanismu proti nekalým soutěžním praktikám v rámci mezinárodního obchodu, který na národní úrovni provádí jednotlivé úřady na ochranu hospodářské soutěže, a to jak na úrovni členských států EU, tak na úrovni EU. Autonomní obchodní politika zahrnuje jednotlivé nástroje, které EU uplatňuje mimo rámec smluvních závazků se třetími státy.

Z hlediska efektivity nástrojů jsou významná cla. Za pomoci cel EU mohou být chráněna určitá odvětví před zahraniční konkurencí zejména dalších států, a také je na tom základě podporován dovoz jednotlivých produktů, jsou to také meziprodukty a suroviny o které má EU zájem pro rozvoj výroby v jednotlivých členských státech EU.

Dalším nástrojem SOP z hlediska efektivnosti jsou kvóty, které jsou jako specifický nástroj rozšířený zejména v obchodě se zeměmi, které nejsou členy Světové obchodní organizace. S tímto souvisí také dobrovolná exportní opatření, jako nástroj zahrnující dohodu mezi vyvážejícími a dovážejícími státy, podle toho nástroje se vývozce dobrovolně zaváže, že nepřekročí limitované množství výrobků určených do země dovoze.

Z hlediska efektivity je nutné uvést, že EU má k dispozici tzv. defenzivní a ofenzivní obchodní nástroje SOP. K defenzivním opatřením patří antidumpingová opatření, která umožňují omezit dovoz zboží v případech, že ho jeho vývozce nabízí za cenu nižší, než je běžná cena těch samých výrobků na jejich domácím trhu, nebo je-li vývoz dotován. Proti subvenční opatření a ochranná opatření jsou dalším nástrojem, a to v případě, že prudce roste dovoz určitých výrobků do EU, dovozce pak musí žádat o vydání licence, která umožňuje podrobně sledovat vývoj dovozu. Defenzivní obchodní opatření lze použít jen v případech, kdy dovozy do EU způsobují nebo hrozí způsobit materiální újmu výrobnímu odvětví EU, a lze prokázat příčinnou souvislost mezi dovozy a újmou.

Mezi ofenzivní opatření patří také tzv. nařízení o obchodních bariérách, což je další nástroj. Konkrétně u tohoto nástroje jsou to jednotlivá opatření umožňující EK podat stížnost vůči třetí zemi, pokud nedodrží své závazky v obchodní oblasti. EU má také možnost zavést

i opatření na dovoz nebo vývoz výrobků do a z EU, a to z politických nebo bezpečnostních důvodů (embargo, bojkot nebo zvláštní režim na vývoz zbraní, jaderného materiálu, některých chemikálií, zboží dvojího užití a další obchodní činnosti).

V návaznosti na výše uvedenou teoretickou část práce se zaměříme na některé konkrétní aktuální oblasti týkající se SOP EU. V této souvislosti se zaměříme na zhodnocení pozice ČR v rámci obchodní politiky EU. V roce 2003, před vstupem do EU, představoval objem českého exportu výše 1,3 bilionu korun.

V roce 2010 pak byla jeho výše v hodnotě 2,5 bilionů korun. [42] Je tedy možné uvést, že za období 15 let vzrostl objem českého exportu čtyřikrát. V roce 2017 se vyrobily a na zahraničních trzích, zejména v rámci EU, uplatnily české výrobky a technologie v objemu celkem 4,2 bilionu korun. Představuje to největší výsledek vývozu v historii ČR celkově. Hovoříme tak o nejlepším výsledku vývozu, kdy vyššího vývozu ČR z hlediska své obchodní politiky nedosáhla.

V roce 2003 před vstupem do EU byl export na úrovni 1,3 bilionu Kč, v roce 2010 to bylo již 2,5 bilionu Kč. V roce 2017 je hodnota exportu 4,2 bilionu Kč. [42] Takto se reprezentuje vývoj SOP, její kompetence, konkurenceschopnost českých firem, což je dáno jednotlivými faktory, týkající se například ekonomického vývoje, právní úpravy uplatňující podnikatelskou činnost a další.

Výsledkem zahraničního obchodu je nutné podpořit v rámci SOP ČR efektivní modernizaci systému podpory exportu zahrnující i ekonomickou diplomacii, a to především s užším provázáním mezi vědou, výzkumem a inovacemi, které se týkají výrobků a služeb poskytovaných firmami. Zejména inovace podporující internacionalizaci českých firem a posílení jejich konkurenční pozice na konkurenčních trzích a na trzích v rámci EU.

V souvislosti s uplatňováním SOP ČR byly formulovány cíle a nástroje, které budou uplatňovány v průběhu roku 2018, konkrétně pak:

- prosazování duální roli Průmyslu 4.0. při prosazování modernizace výroby v rámci výrobních firem v ČR, stejně jako následného exportu českého zboží zejména do jednotlivých významných zemí EU, například Německo,
- systémové řešení a snížení podpory inovací, digitalizace, rozvoj start-upů a exportu, tedy synergie mezi Technologickou agendou, CzechTrade a CzechInvest, jak v návaznosti služeb, tak v rovině regionální a zahraniční sítě,
- institucionální stabilizace a transformační proces České exportní banky a Exportní garanční a pojišťovací společnosti, při zachování stěžejních pilířů – exportní financování, pojištění a dorovnávání úrokových rozdílů.

Hlavní priority exportní politiky jako součástí obchodní politiky EU vycházejí z interních dokumentů a zahrnují tak prioritně především oblast podpory malých a středních firem, podporu inovativních a vysoce konkurenceschopných výrobků, prosazování českého zboží na nových trzích za současného udržení si stávajících využití všech výhod členství ČR v EU, na vnitřním trhu EU, v rámci SOP i dohod o volném obchodu. V této souvislosti je nutné vytvářet takové podnikatelské prostředí, ve kterém je podpora exportu úzce provázána a navazuje na inovace, stejně jako na vědu a výzkum, na přidanou hodnotu vývoje čímž se zvyšuje a export českých firem je udržitelný. Dlouhodobým cílem ČR je utváření ČR jako technologického lídra.

5 ZHODNOCENÍ DOSAVADNÍHO VÝVOJE JEDNOTNÉHO VNITŘNÍHO TRHU EU A OBCHODNÍ POLITIKY

V předchozích kapitolách jsme se věnovali výsledkům jednotného vnitřního trhu EU a jeho perspektivám. V této kapitole se budeme zabývat tím, co k těmto výsledkům vedlo, tedy obecnými charakteristikami tohoto trhu a jeho ekonomickými přínosy pro obchodní politiku.

5.1 Přínosy a negativa jednotného trhu

Participace na rozvoji jednotného trhu zahrnuje řadu kompromisů s určitými přínosy a náklady. Aby bylo možné zhodnotit, jak vypadá optimální model integrace jednotného trhu a posoudit tak obchodní politiku EU, v jakých sektorech by měla integrace pokračovat a v jaké oblasti integrace již dosáhla všeho, co může, je potřeba posoudit pozitiva a negativa těchto kompromisů.

Lze vyvodit následující pozitivní přínosy z dosavadního vývoje jednotného trhu na obchodní politiku:

- *přínosy z obchodu* – zrušení celních a necelních překážek, zvyšuje se obchod s partnery jednotného trhu (účinek celní unie, zesílený dodatečným omezením překážek na jednotném trhu), zvýšení zisku z obchodu z tohoto zdroje.
- *přínosy pro hospodářskou soutěž* – zvýšení obchodu znamená zvýšení konkurenčního tlaku zahraničí, snížení cen pro spotřebitele a zvyšování technické a alokační efektivnosti v rámci firem a odvětví mezi nimi.
- *přínosy z úspor z rozsahu* – díky snadnějšímu přístupu na větší trhy (resp. na celý jednotný trh) mohou firmy působit ve větším měřítku a volný pohyb kapitálu a práce umožňuje alokaci zdrojů na místo, kde je produkce nejúčinnější (často platí, že více znamená levněji) a rozsahu (stejně výrobní vstupy mohou být použity pro více účelů).
- *přínosy pro inovace* – výměna myšlenek a metod v různých prostředích a kulturách usnadněných jednotným trhem může být hnací silou větší kreativity v oblasti inovací.
- *politické synergie* – při nichž účinky přesahují hranice – např. v oblastech, jako je politika ŽP nebo vysokoškolské vzdělání.

Jiná pozitiva jsou komplikovanější k posouzení, ale jejich vliv je v delším období patrný. Například klíčovým přínosem z účasti na projektu jednotného trhu může být příležitost zlepšit formování ekonomické či jiné politiky v některých zemích. Například směrnice o trzích

finančních nástrojů v odvětví finančnictví prostřednictvím regulace jednotného trhu EU může mít zásadní vliv na to, jak se dlouhodobě vyvíjí sektor finančních služeb, například v ČR.

Nicméně, jednotný trh má či může mít také svá negativa ovlivňující obchodní politiku:

- *ztráty ze zneužívání obchodu* – stejně jako v jakékoli celní unii – přínosy obchodu generované jednotným trhem musí být při svém hodnocení očištěny o ztráty z obchodů, které byly neefektivně odkloněny mimo jednotný trh, protože se nějaké zboží či služby nevyplatí na trh EU dovážet.
- *vliv na svrchovanost/demokracii* – pozitivním přínosem jednotného trhu, jak bylo výše konstatováno, je to, že umožňuje zlepšit nastavení politik v zemi EU. Negativní stránkou tohoto modelu je skutečnost, že může být v rozporu se svrchovaností a autonomií jednotlivých zemí a obecně i demokracií, protože nadřazuje nadnárodní a nadstátní regulaci vůli domácí populace.
- *vliv na subsidiaritu* – regulace na úrovni jednotného trhu jsou nevyhnutelně spojeny s harmonizovaným a centralizovaným stanovováním politik, na rozdíl od místně určených politik, které by mohly být optimálnější a více vycházet z místních podmínek a možností.
- *náklady na proces* – je potřeba financovat vytvoření a udržování institucí EU, pravidla a předpisy EU musí být přizpůsobeny a musí být dodržovány, je třeba reagovat na jejich porušení. To vše jsou náklady navíc k dosavadním nákladům na vnitřní regulační procesy.

5.2 Výsledky a bariéry rozvoje jednotného evropského trhu dopadající na obchodní politiku

Od vytvoření jednotného trhu EU již uplynulo téměř třicet let, a tento krok představoval významný předěl v integračních procesech. Došlo k obrovskému pokroku právní regulace trhu, která nyní pokrývá všechny hlavní oblasti ekonomiky členských států, ale poskytuje i podněty pro inovace a nové technologie. Přesto výkon hospodářství EU stále není dostatečně uspokojivý a dědictví hospodářské a finanční krize dosud trvá.

Růst produktivity je v řadě zemí neuspokojivý, v mnoha zemích zůstává vysoká nezaměstnanost, úroveň investic se nezotavila na úroveň před krizí, a ne zcela zdravá je situace finančních trhů, které odrážejí velké státní dluhy a stav kapitálu a aktiv v některých částech bankovního systému. [31]

Ekonomická literatura obecně souhlasí s tím, že jednotný trh má pozitivní vliv na ekonomiku svých členů, přestože existuje velká diskuze o způsobech měření tohoto přínosu.

Zřetelné pozitivní účinky se projevují v obchodu se zbožím uvnitř EU, přičemž toto navýšení bylo v dřívějších desetiletích ještě silnější, charakterizované intenzivními opatřeními pro liberalizaci obchodu na mezinárodní úrovni a později se zpomalilo. Odhady tvrdí, že od zavedení jednotného trhu se vývoz a dovoz uvnitř Unie zvýšil na úroveň podstatně vyšší, než by tomu bylo bez něj.

Fournier a kol. odhadují celkový dopad přistoupení k Evropskému hospodářskému prostoru zhruba na 60 % zvýšení intenzity obchodu, nicméně také zjišťují, že regulační omezení a regulační heterogenita stále představují důležitou překážku obchodu. [20]

Lze konstatovat, že vytvořením jednotného trhu přineslo zřetelné hospodářské výhody v řadě oblastí, včetně snížení nákladů prostřednictvím odstranění hraničních sazeb a regulačních překážek úspor z rozsahu, protože podniky měly prostor pro restrukturalizace a fúze, aby tak využily větší velikost trhu a optimalizovaly svou přeshraniční výrobní strukturu a logistiku. Jednotný trh zvyšuje efektivitu ekonomických aktivit s ohledem na vyšší konkurenci, dává prostor pro zvýšenou mobilitu pracovních sil a kapitálu v rámci přeshraničních přímých investic a snížení finančních transakčních nákladů v důsledku liberalizace kapitálových toků a větší finanční integrace, případně se zvýšenou úlohou kapitálových trhů při přímém financování podnikání (akcie a dluhopisy).

Výsledky jsou poněkud méně výrazné, pokud jde o obchod se službami, který představuje zhruba 6 % HDP Unie, avšak v posledních letech vykazoval neustálý nárůst s malým nepříznivým dopadem ze dvou krizí v uplynulém desetiletí. Obchodní služby jsou jednou z nejdynamičtějších součástí.

Zajímavé je, že během minulého desetiletí se obchod uvnitř EU mezi „starými“ zeměmi EU15 nezměnil a setrval na úrovni okolo 20 % HDP, zatímco silný nárůst byl zaznamenán u nových zemí EU13, proto v posledních letech představují tyto země významnou část tvorby obchodu v rámci vnitřního trhu EU. [5]

V souvislosti s vytvořením jednotného vnitřního trhu došlo k významnému nárůstu přímých investic uvnitř EU v rámci globálního trendu silně rostoucích toků PZI, jakož i přeshraniční fúzí a akvizic. Přeshraniční toky byly obzvláště významné v počátečních letech budování jednotného trhu a později u nových členských zemí s rozšířením v roce 2004, což odráží outsourcing výrobní činnosti a získávání významných podílů v bankách nových členů EU ze strany investorů z EU15. Důležité součásti podnikové struktury, a to zejména v zemích EU15, však zůstávají uzavřeny pro zahraniční akvizice, např. v některých členských zemích stát stále drží velké podíly v národních monopolech v oblasti energetiky a v dalších síťových službách. PZI jsou přitom nejdůležitějším motorem internacionalizace a integrace evropského

hospodářství, přičemž roční toky investic vzrostly z přibližně 1 % HDP v 80. letech na zhruba 5 % HDP až do finanční krize. Příliv PZI představoval také důležitou složku celkové tvorby fixního kapitálu, přibližně 10 % s vrcholem 40 % v roce 2000. Vytvoření jednotného trhu EU a dvě rozšíření jejich členů (v letech 1995 a 2004) vedly k významným očekávaným účinkům, které ustaly po dokončení hlavních integračních kroků. Rostoucí podíl toků PZI na celkových tocích uvnitř EU naznačuje, že jednotný trh hrál určitou roli. Stejně jako v případě obchodu se finanční krize značně dotkla investic do zemí EU15, zatímco investice do EU13 byly poměrně stabilní. V případě nových zemí převládaly fúze a akvizice stávajících společností, zatímco investice na zelené louce jsou pro EU15 důležitější.

Ačkoliv EU vydala příslušnou směrnici o službách na vnitřním trhu, [40] dosud se zcela nepodařilo odstranit důvody nadměrných nebo zcela nezákonných požadavků na povolení k zahájení podnikání, omezení trvání povolení a požadavky na registraci u místních komor nebo profesních sdružení. Na právní, účetní, inženýrské a architektonické služby se stále vyskytují rozsáhlá omezení. Provádění směrnic o zadávání veřejných zakázek je uplatňováno mezi nerovnoměrnými členy EU. Pravidla pro maloobchodní provoz zůstávají v některých zemích velmi restriktivní. Nedostatek odpovídající infrastruktury brání zavedení fungujícího jednotného vnitřního trhu v oblasti energií.

Analýzy Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj také zdůrazňují nepříznivý dopad místní regulace vnitrostátních opatření, která zvýrazňují regulační zátěž přidáním nadbytečných požadavků nebo liknavostí s odstraněním zastaralých předpisů vyšší úrovně. Roztříštěnost právních předpisů a nepřiměřená omezení v rámci jednotného trhu nadále brání možnosti rozšířit podnikání v konkrétních odvětvích, zejména v odvětví dopravy, které je přetíženo omezeními zatížení a velikosti, omezeními provozu, místními omezeními v přístavech a složitými správními postupy. V železniční dopravě je uváděna nedostatečná interoperabilita mezi systémy brání přeshraniční nákladní dopravě.

Mobilita pracovních sil v EU podle analýz zůstává na nízké úrovni, což odráží kulturní a jazykové bariéry na jedné straně a nedostatečná harmonizace profesních kvalifikací a nároků na penzijní připojištění na straně druhé. [31]

Podle revidované směrnice o odborné kvalifikaci se nyní členské státy musejí řídit přísnějšími požadavky na zdůvodnění, pokud chtějí omezit přístup k odborným činnostem. Proces uznávání kvalifikací je, ale stále relativně pomalý a těžkopádný s velkými rozdíly mezi členskými státy. Paradoxní výsledek rozdílných pravidel spočívá v tom, že státní příslušníci zemí s liberálnějším režimem uznání mohou čelit větším překážkám při pokusu vstoupit na trh jiné země s restriktivnějším režimem.

Obecně platí, že rozdílná ochrana před nezaměstnaností a v oblasti zdravotních rizik a nízká přenositelnost práv spojených s touto činností představují důležitou překážku volného pohybu pracovních sil. Rozdíly v sociálních systémech jednotlivých členských zemí jsou komplikací při vytvoření integrovaného trhu práce. Riziko ztráty nároku na penzijní pojištění a dlouhá doba pro získání nových oprávnění jsou silnými překážkami při hledání práce v zahraničí. Směrnice 2014/50/EU poněkud optimalizovala tyto záležitosti vytvořením určitých minimálních norem pro ochranu práv mobilních pracovníků. Unie se také zdá být poměrně málo účinná při přilákání vysoce kvalifikovaných pracovníků ze státních příslušníků třetích zemí.

ZÁVĚR

V teoretické části bakalářské práce jsem se zabývala vývojem SOP a charakteristikou institucí provádějící SOP. Konkrétněji potom útvary EK mající vliv na obchodní politiku. Dále jsem v první části bakalářské práce představila vnitřní trh, jeho regulaci a cíle, hospodářskou soutěž a nástroje SOP.

SOP svými nástroji podporuje domácí producenty v produkci a zjednodušuje domácím spotřebitelům přístup ke zboží a službám. Obchodování mezi státy můžeme považovat za účinné, rychlé a v určitém slova smyslu i ekonomicky méně náročné. Sjedené země utvářejí silnější ekonomiku vzájemnou intrakomunitární spoluprací a odstraňují obchodní překážky. Prostřednictvím volné mobility vstupů a výstupů výroby na větším trhu mají evropské firmy větší možnost importovat a konkurovat, a to následně podporuje hospodářský růst. Obchodní politiku EU proto vnímám jako bezkonkurenční a jako příznivý faktor, protože samotný stát by neměl šanci dosáhnout takových výsledků jako v sjednocení EU.

V praktické části jsem se zabírala analýzou vnitřního trhu, respektive analýzou volného pohybu zboží, služeb, kapitálu a pracujících osob na prostranství EU a dále jsem se zaměřila na jednotný digitální trh, který je v nynější době rozvojovou složkou vnitřního trhu.

Pro účely této práce byly zvoleny určité metody, jak úroveň a vývoj tohoto obchodu měřit, a to především prostřednictvím zvážením toho, nakolik země na vnitřním trhu obchodují mezi sebou ve vztahu k jejich HDP. Analýzy čtyř svobod jsou zhotovené z dostupně vyhledaných dat (zejména z internetových stránek Eurostatu). Data byly poté zpracované do grafů a interpretované. Vybrané byly podle toho nakolik popisovaly jednotlivé složky vnitřního trhu (pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob) a jejich vývoje v čase, resp. v případě jednotlivých zemí EU. Z hlavních výsledků analýzy vnitřního trhu vyplývá, že zboží, služby a kapitál jsou schopny se volně pohybovat po celém jednotném trhu. To bezesporu přispělo k vyššímu evropskému HDP. V případě služeb došlo sice ke zdvojnásobení rozsahu obchodu, nicméně služby nejsou tak mobilní jako zboží. Služby sice představují zhruba 70 % HDP EU, ale pouze 20 % přeshraničního obchodu, alespoň podle dostupných statistik. Taková čísla však nepokryjí skutečnost, že mnoho vývozu zboží dnes zahrnuje i řadu služeb (např. obchod, údržba, software a reklama). To platí zejména pro evropské ekonomiky, jelikož většina z nich má komparativní výhodu ve výrobě služeb. Díly a komponenty jsou často dováženy (ze zemí mimo EU) a přidaná hodnota v Evropě se utváří primárně ze služeb. Zlepšené možnosti online komunikace usnadnily obchod se službami přes hranice, ale ty stále nejsou tak obchodovatelné jako zboží. Pokud se týče pohybu osob, Evropané nejsou obecně velmi pohybliví, lidé mají tendenci

pracovat a žít ve svých východních zemích a za prací se příliš nevydávají. Tok osob v rámci celého jednotného trhu je stále poměrně malý a směřuje převážně k Východu na Západ. Kromě obecné malý ochoty Evropanů zde přitom stále ještě existuje několik překážek, například v otázkách sociálního zajištění, které je třeba překonat, než se volný pohyb osob v celé Evropě stane realitou.

V poslední kapitole jsem zhodnotila fungování jednotného trhu a celkově obchodní politiku EU. Obchodní politika je podle mého názoru podstatou EU, neboť přináší členským státům významný prospěch v jejich ekonomice. Za cenu podřízení EU státy posilují podporu obchodních příležitostí a svůj ekonomický vývoj. Obchod představuje sílu ekonomiky země, kterou ovlivňují převážně silně produkující podniky. V této kapitole jsou zhodnocena také hlavní pozitiva a negativa týkající se vnitřního trhu, která i z hlediska dalšího vývoje budou nucena čelit dalším výzvám, které budou souviset s dopady migrační krize a reakcemi jednotlivých členských zemí na tento fenomén, nicméně bude také nutné dořešit procesní vývoj brexitu a odchod VB v roce 2018.

Z hlediska metodologie jsou v bakalářské práci aplikovány zejména výzkumné nástroje analytické a komparativní, které jsou založeny na studiu relevantních zdrojů a informací, kdy tyto zdroje jsou uvedeny v závěru bakalářské práce v seznamu použitých zdrojů.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] 2016 Annual Report on intra-EU Labour Mobility. [online]. [cit. 2018-05-17]. Dostupné z: [Eurostat. ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=17165&langId=en](http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=17165&langId=en)
- [2] A deeper and fairer internal market. European Commission [online]. [cit. 2018-05-17]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/priorities/internal-market_en
- [3] A digital single market for Europe. Europa.eu [online]. [cit. 2017-04-16]. Dostupné z https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/2-years-on-dsm_en_0.pdf
- [4] A Digital Single Market Strategy for Europe. European Parliament [online]. [cit. 2018-05-20]. Dostupné z [http://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/search/simple.htm?reference=COM_COM\(2015\)0192](http://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/search/simple.htm?reference=COM_COM(2015)0192)
- [5] A Single Market Strategy for Europe - Analysis and Evidence - Accompanying the document Upgrading the Single Market: more opportunities for people and business. European Commission [online]. [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/14012>
- [6] Balance of Payments, database. Eurostat [online]. [cit. 2018-05-16]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/balance-of-payments/data/database>
- [7] Balance of Payments, main tables. Eurostat [online]. [cit. 2018-05-16]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/balance-of-payments/data/main-tables>
- [8] Bernard, C. Competence Review: the internal market. UK Government Publishing Service [online]. [cit. 2018-05-19]. Dostupné z: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/226863/bis-13-1064-competence-review-internal-market.pdf
- [9] Businessinfo [online]. [cit. 2018-05-14]. Dostupné z https://ec.europa.eu/info/departments/internal-market-industry-entrepreneurship-and-smes_en#responsibilities
- [10] Contribution of the Internal Market and Consumer Protection to Growth. DG for Internal Policies. [online]. [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/518762/IPOL_STU\(2014\)518762_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/518762/IPOL_STU(2014)518762_EN.pdf)
- [11] Daně a celní unie, European Commission [online]. [cit. 2018-06-25]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/departments/taxation-and-customs-union_cs
- [12] DG Trade Statistical Guide. European Commission. [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/may/tradoc_151348.pdf

- [13] EU Digital Agenda. European Commission [online]. [cit. 2018-05-22]. Dostupné z http://eige.europa.eu/resources/digital_agenda_en.pdf
- [14] Eurostat: Intra-EU28 trade, by Member State, total product [online]. [cit. 2018-06-20]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tet00047&language=en>
- [15] EVROPA 2020 Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. European Commission. [online]. [cit. 2018-05-26]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/7c31b211-1a5a-46a8-b6bd-151b72dc94ec/EU2020-CJ.pdf>
- [16] Evropská rada. Europa.eu [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-council_cs
- [17] Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO). Businessinfo [online]. [cit. 2018-03-13]. Dostupné z <https://business.center.cz/business/pojmy/p1748-evropske-spolecenstvi-uhli-a-oceli.aspx>
- [18] Evropský parlament: historické souvislosti. Europarl.Europa.eu [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.3.1.html
- [19] FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. Evropská unie. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2
- [20] Fournier J-M., A. Doms, Y. Gorin, X. Guillet and D. Morchoisne. Implicit Regulatory Barriers in the EU Single Market. OECD. [online]. [cit. 2018-05-25]. Dostupné z: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/5js7xj0xckf6-en.pdf?expires=1528186107&id=id&accname=guest&checksum=615A803213A2E15C4A3B8BF6A996BA5D>
- [21] Free Movement of Capital in the EU. EUbusiness [online]. [cit. 2018-05-17]. Dostupné z: <https://www.eubusiness.com/topics/single-market/capital/>
- [22] Free Movement of Europeans. Jacques Delors Institute [online]. [cit. 2018-05-19]. Dostupné z <http://www.institutdelors.eu/wp-content/uploads/2018/01/freemovement-menghiquere-jdi-nov16.pdf?pdf=ok>
- [23] Free Movement of Goods. European Parliament [online]. [cit. 2018-05-17]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/en/displayFtu.html?ftuId=FTU_2.1.2.html
- [24] Historie vnitřního trhu. Euroskop.cz [online]. [cit. 2018-03-13]. Dostupné z <https://www.euroskop.cz/8732/sekce/historie-vnitriho-trhu/>

- [25] International trade in services. Eurostat [online]. [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_services
- [26] Intra-EU trade in goods. Eurostat [online]. [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Intra-EU_trade_in_goods_-_recent_trends#Main_tables
- [27] Koherentní rámec pro posílení důvěry v jednotný digitální trh elektronického obchodu a on-line služeb European Commission. [online]. [cit. 2018-05-28]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/search/simple.htm?reference=COM_COM\(2011\)0942](http://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/search/simple.htm?reference=COM_COM(2011)0942)
- [28] Labour mobility. Eurostat [online]. [cit. 2018-05-17]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/database>
- [29] MOUSSIS, Nicholas. Access to European Union: law, economics, policies. 19th updated ed. Rixensart: Euroconfidentiel, 2011. ISBN 9782960104509.
- [30] Nová strategie pro jednotný trh – ve službách evropského hospodářství a společnosti. European Commission. [online]. [cit. 2018-05-28]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:C:2011:161E:TOC>
- [31] OECD Economic Surveys: European Union 2016, OECD Publishing. [online]. [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: https://read.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-surveys-european-union-2016_eco_surveys-eur-2016-en
- [32] On-line platformy a jednotný digitální trh. Příležitosti a výzvy pro Evropu. European Commission. [online]. [cit. 2018-05-28]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016DC0288>
- [33] Personal remittances statistics Eurostat [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Personal_remittances_statistics
- [34] Personal remittances statistics Explained. Eurostat [online]. [cit. 2018-05-15]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/39326.pdf>
- [35] Rada EU. *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z <https://www.euroskop.cz/98/sekce/rada-eu/%20mo%C5%BEen%C3%A1%20sp%C3%AD%C5%A1e%20E2%80%9En%C3%A1vrhy%20legislativn%C3%ADch%20norem%20spojen%C3%A9%20s%20inicia%C4%8Dn%C3%AD%20funkc%C3%AD...seznamte%20se%20podrobn%C4%9B%20s%20legislativn%C3%ADm%20postupem>.

- [36] Rada Evropské unie. *Europa.eu* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/council-eu_cs
- [37] Roadmap to Digital Single Market. DG for Internal Policies. [online]. [cit. 2018-05-23]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201209/20120914ATT51402/20120914ATT51402EN.pdf>
- [38] Single Market European Commission [online]. [cit. 2018-05-23]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/growth/single-market/>
- [39] Single Market for Services. European Commission [online]. [cit. 2018-05-18]. Dostupné z https://ec.europa.eu/growth/single-market/services_en
- [40] Směrnice EU o službách. European Commission. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3A133237>
- [41] Smlouva o fungování Evropské unie. Europa.eu [online]. [cit. 2018-02-16]. Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=CS>
- [42] Společná obchodní politika EU [online]. MPO: MPO, 2018 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/spolecna-obchodni-politika-eu/tvorba-principy-a-strategie-obchodni-politiky/spolecna-obchodni-politika-eu--7754/>
- [43] Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě. European Commission. [online]. [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4919_en.htm
- [44] SVOBODA, Pavel. Úvod do evropského práva. 4. vyd. V Praze: C .H Beck, 2011. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-334-9
- [45] The Directorate-General (DG) for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs: About us. The European Commission [online]. [cit. 2018-05-18]. Dostupné z https://ec.europa.eu/growth/about-us_en
- [46] The EU common market. Europedia [online]. [cit. 2018-05-15]. Dostupné z: http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/3/6/index.tkl?all
- [47] Trade, European Commission [online]. [cit. 2018-06-25]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/departments/trade_en
- [48] TÝČ, Vladimír. Základy práva Evropské unie pro ekonomy. 6., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-60-8
- [49] Uvolnění potenciálu cloud computingu v Evropě. European Commission. [online]. [cit. 2018-05-27]. Dostupné z:

[http://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/search/simple.htm?reference=COM_COM\(2012\)05](http://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/search/simple.htm?reference=COM_COM(2012)05)

- [50] Vetter S. The Single European Market 20 years on – Achievements, unfulfilled expectations & further potential, Deutsche Bank EU Monitor. [online]. [cit. 2018-05-23]. Dostupné z: https://www.dbresearch.com/PROD/RPS_EN-PROD/PROD0000000000444504/The_Single_European_Market_20_years_on%3A_Achievements.PDF
- [51] Vnitřní trh Evropské unie. *Businessinfo.cz* [online]. [cit. 2018-03-13]. Dostupné z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/vnitri-trh-evropske-unie-5159.html#!&chapter=1>
- [52] Vnitřní trh: z krize k novým příležitostem – prosperita pro občany a podniky. Luxembourg: Publications Office, 2014. ISBN 9789279246098.
- [53] What is the digital single market about? European Commission [online]. [cit. 2018-05-19]. Dostupné z <http://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/ict/bloc-4.html>
- [54] Základní data o EU. *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z <https://www.euroskop.cz/9021/sekce/zakladni-data-o-eu/>
- [55] Základní informace o vnitřním trhu. *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2018-03-12]. Dostupné z <https://www.euroskop.cz/8739/sekce/zakladni-informace-o-vnitrim-trhu/>